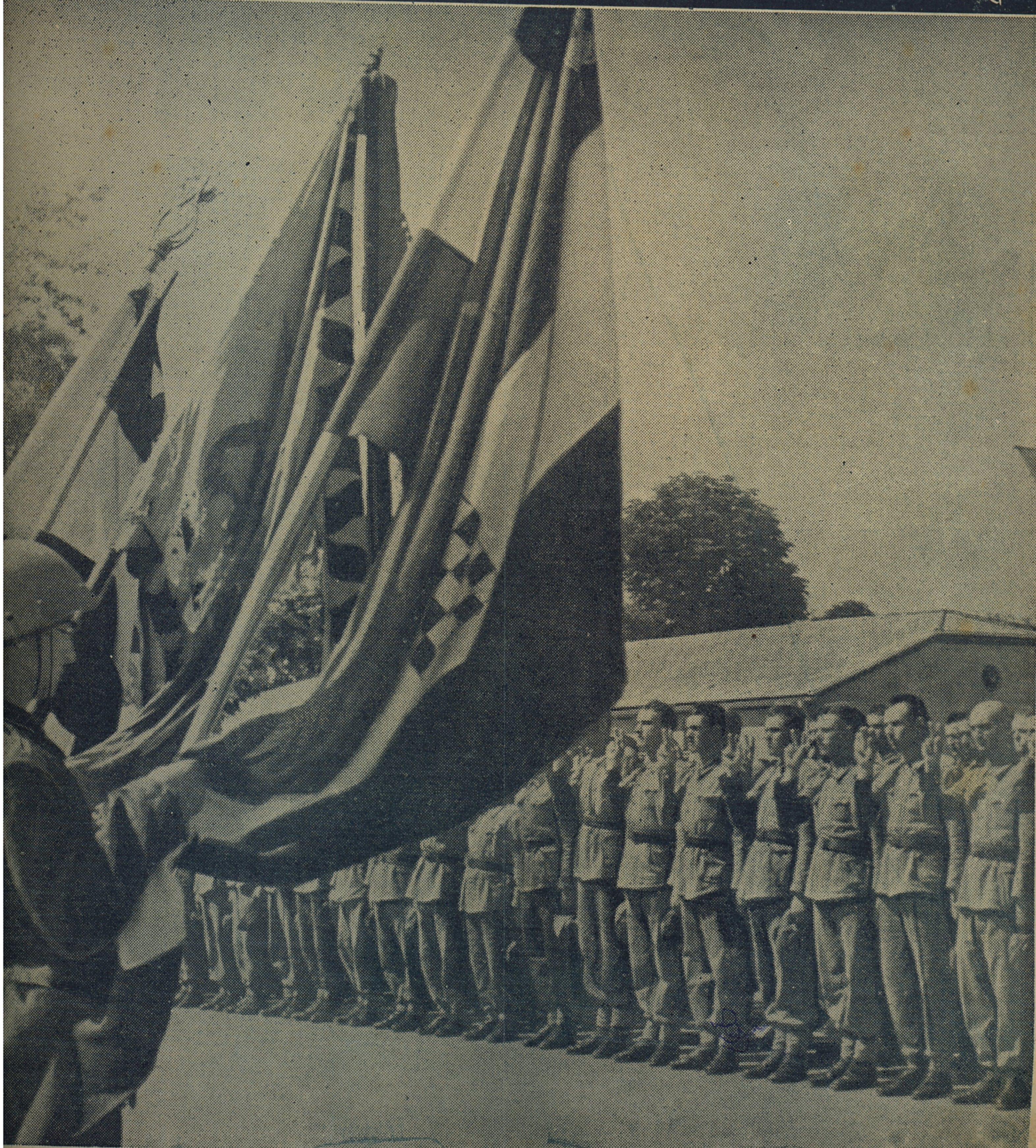
Poštarina plaćena u gotovu.

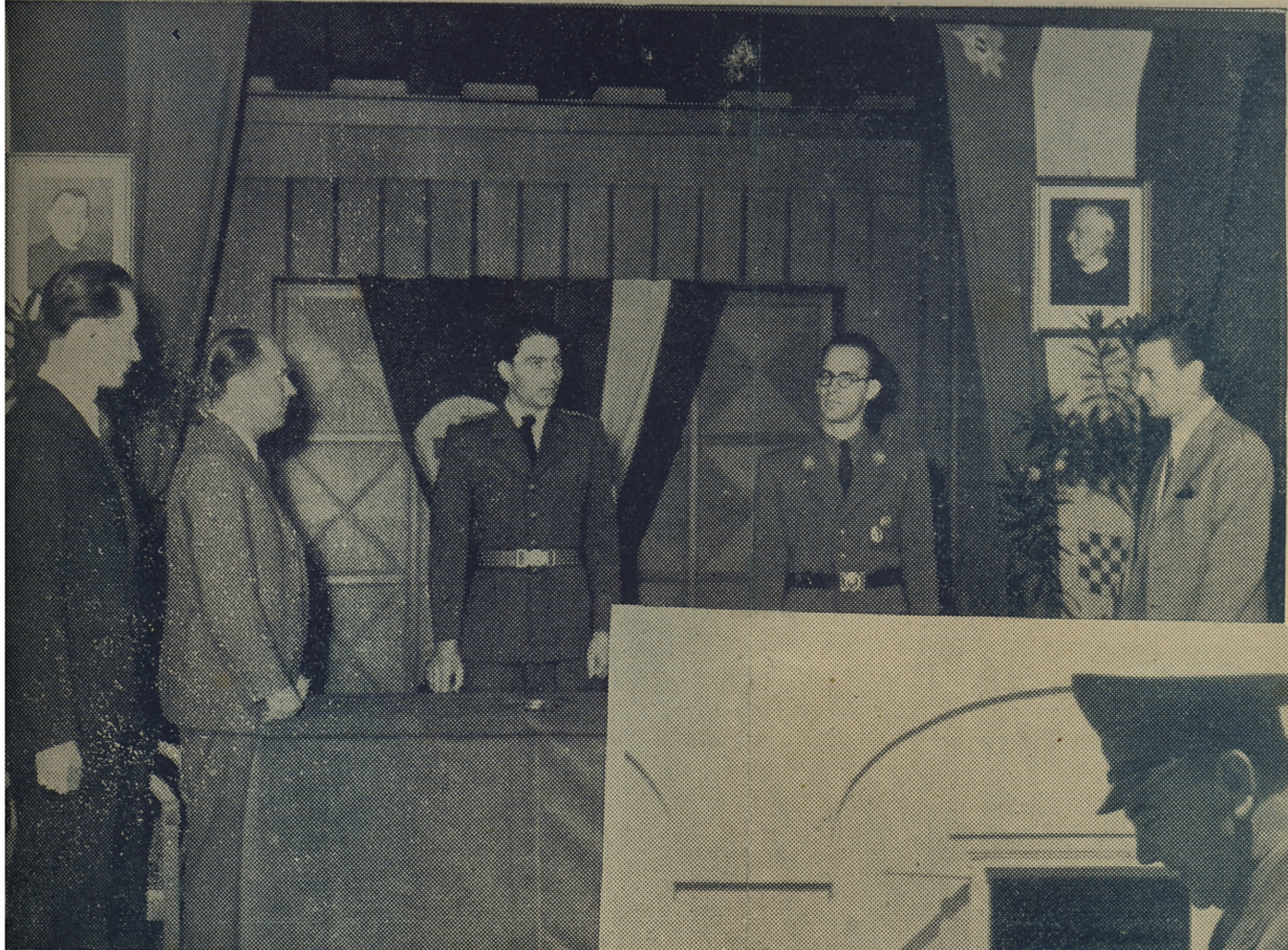
CIENA 4 KUNE BROJ 31

4. VIII 1943

USTAŠA

VIESNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

PODPIS
UGOVORA
O ZAJEDNIČKOJ
SURADNJI
IZMEDJU
HRVATSKIH
I SLOVAČKIH
SVEUČILIŠTARACA

USTAŠKA UZDANICA IZ PETRINJE
KOD POGLAVNIKA

SNIMKA
DRŽ. PROMIČBE

U GLAVNOM USTAŠKOM STANU

USTAŠA

GOD. XIII. BROJ 31.
ZAGREB, 4. KOLOVOZA 1943.

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

HRVATSKA ne treba „oslobodittelja"

Mi smo Hrvati već jednom imali čast biti »oslobodjeni«. Oslobodiše nas predstavnici velikosrbske beogradske čaršije. Kako i od čega smo kroz više od dvadeset godina oslobodjeni, nije potrebno govoriti, a nije ni bila namjera pisati o tome »oslobodjenju«, već o jednoj novoj »oslobodilačkoj borbi«, koja bi imala hrvatskom narodu donieti »slobodu«.

Već preko godinu dana trubi se narodu o nekoj »oslobodilačkoj vojsci«, koja pod lozinkom »Smrt fašizmu — sloboda narodima« pokušava »oslobadjati« uz druge narode i — Hrvate! To su tako zvani »partizani«. U najnovije vrieme su im se pridružili Englezi, Amerikanci, Kanadjani, Indijci, pa čak i crnci iz englezkih kolonija i svi tvrde, da će nas Hrvate naskoro »osloboditi«. Da vidimo, tko su ti osloboditelji!

U prvom redu dolaze »brigade« druga Tite... Oni se razmeću u svojoj promičbi s raznim obećanjima u pogledu oslobodjenja, dok istodobno objavljuju, da su do sada uništili velike količine žita, da su spalili bezbroj hrvatskih občina i pošta, te da su u zrak bacili na desetke vlakova. Takodjer se hvale, da su uništili mnogobrojne rudnike i oštetili tvornice. Osim toga se mogu pohvaliti, da su uništili na stotine seljačkih i radničkih života, da su izvršili na stotine oskrvnuća i silovanja nad hrvatskim ženama i djevojkama. Točno po uzoru svojih gospodara iz Moskve, koji su također »oslobodili« Rusiju, o čem najjače svjedoči Katynska šuma i Vinica, gdje je pronadjeno na desetke tisuća grobova onih, koje su »osloboditelji« naroda oslobodili — života. U toj »oslobodilačkoj vojsci« nalazi se i nekoliko desetaka »drugarica«, najprostijih uličarka, koje su pošle u šumu, da udovolje svojoj životinjskoj strasti i da na svakom koraku, gdje se pojave sa svojim drugovima, truju i zaražuju dušu i tielo našem poštenom svietu. To bi dakle imali biti osloboditelji hrvatskoga naroda broj 1. Boravište im je šuma, zanimanje pljačka, nasilje, palež i blud, središnjica im je Moskva, a vodja kriminalac Tito, okružen samim židovima i prostitutkama.

Eto, ovakvi bi nas imali »osloboditi«...

Saveznici su ovih kriminalnih tipova i propalica Englezi i Amerikanci, koji su se nedavno nakon Afrike izkrcali i na Siciliji i koji takodjer »nemaju nikakvih drugih ciljeva osim oslobodjenja malih naroda«. Mi smo nakon svjetskog rata imali čast biti i po njima »oslobodjeni«, nakon čega su nas predali na milost i nemilost beogradskoj diktaturi, koja je iz Hrvatske učinila groblje. Kakvo bi to novo oslobodjenje bilo po tim istim osloboditeljima, držim da nije potrebno izticati.

Ovi potonji osloboditelji, kao što su to govorili i za vrieme prošlog svjetskog rata, obećavaju slobodu vjeroizpoviesti i podpunu slobodu političke opredjelbe. Da je tome tako, svjedoči činjenica, što su do sada porušili sa svojim zrakoplovima preko 350 rimokatoličkih crkava, medju njima i katedralu u Kölnu, poznatu baziliku u Rimu, a oštetili čak i crkvu sv. Petra u Rimu. Što se pak tiče slobode političke opredjelbe i demokracije, dokaz je činjenica, što su na zauzetom području Sicilije odmah zabranili svaku političku djelatnost i proglasili — anglo-američku vojnu diktaturu!

Ima još različitih »osloboditelja«, počam od onih fićirića iz kavana i perivoja, koji nikada nisu ništa korisnog uradili a uviek sve kritiziraju, pa do onih politikanata staroga kova, koji svoje nekadanje političke griehe žele pokriti brbljanjem i zlonamjernom promičbom u našem selu, očekujuć i obećavajuć neka »nova vremena«.

Svi ovi »osloboditelji« neka samo nastave ratom i svojom sramotnom rabotom. Hrvatski narod, pravi i istinski hrvatski narod, kroči svojim putem, na čelu sa svojim Poglavnikom i svojom hrabrom hrvatskom vojskom. Hrvatska je oslobodjena 10. travnja 1941. i ne treba je nitko više oslobadjati. Ustaška će Hrvatska uz ostale pobornike za novu Europu pokazati svim tim lažnim osloboditeljima, bili oni židovi, komunisti, Englezi, Amerikanci, pljačkaši ili crnci, da je ona zadovoljna sa svojom već postignutom slobodom, koju si je hrvatski narod izvojštio u okviru Nezavisne Države Hrvatske.

(Bz.)

Odstranivši putem ustanka tudjinsku silu sa svog narodnog i poviestnog područja, hrvatski je narod oživotvorio svoje pravo vrhovničke vlasti u svojoj domovini i tako opet uzpostavio svoju podpuno samostalnu Nezavisnu Državu Hrvatsku. On imade pravo tu svoju vrhovničku vlast proširiti na cielo svoje neprekinuto narodno i poviestno područje.

Hrvatski narod ne vežu nikakve medjunarodne niti državopravne obveze iz prošlosti, koji nisu u podpunoj suglasnosti s ovim načelima, pa se na njih u svojoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj niti ne obazire.

POGLAVNIK

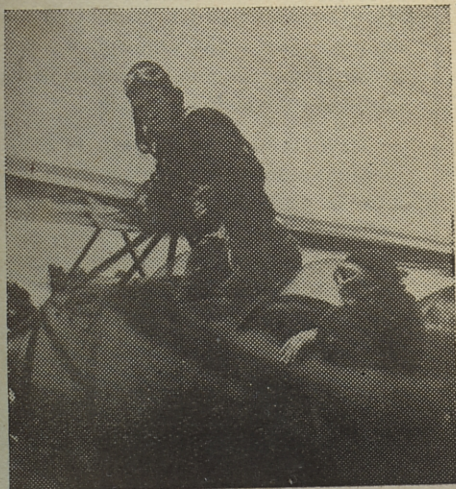
ONI TO NE RAZUMIJU

S. VITKOVIĆ

Ima u nas svakakvih ljudi. Na ovome malenom komadiću zemlje izpreplelo se, izpremiešalo se sve i svašta. Uz mnogo dobra lako je naći i mnogo težka zala. Pored onih, koji umiju duboko i zrelo misliti, čitav je niz i takvih, koji to uobće ne znaju, koji su sposobni za sve, samo ne za to, da o nečemu promisle svojom glavom. I nije da se pri tome radi samo o neukim, neškolovanim ljudima. Naprotiv, naći ćete ih i sa sveučilištnom spremom, koji, na pr., svoje političko znanje i svoje nacionalno uvjerenje crpu iz podataka — potajnih krugovalnih postaja . . . Pred nešto više od dvije godine bila je to Krugovalna postaja Glavnog Ustaškog Stana, a danas su London, Moskva i sve ostale bezbrojne njihove satelitske postaje i postajice. Tamo se, za ove naše vjetrokaze, predaje — ili točnije rečeno: dieli badava — sva mudrost svieta, tamo se čuje posljednje, što je ljudska pamet rekla.

Njima nije upala u oči jedna razlika, koja je prividno mala, a u stvari je bitna. Kad su naime, uoči oslobodjenja, slušali potajne ustaške krugovalne postaje, slušali su svoje ljude, Hrvate, borce za Hrvatsku. A i sada im, oni drugi, doduše govore hrvatskim jezikom, no ne govore im o slobodi hrvatskog naroda u njegovoj vlastitoj — i samo njegovoj — Državi. Govore hrvatskim jezikom, ali ne dišu hrvatskim duhom ti, što im govore. To su, u najdoslovnijem smislu rieči, kupljene duše, robovi angloameričkog zlata, židovske svemoćne zviezde i okrvavljenoga boljševičkoga srpa i čekića.

Ovo je ta razlika. A ima i druga jedna, koja se sastoji u tome, da se ono obistinilo, što je govorio tajni ustaški krugoval, kad je proricao slom bivše države, oslobodjenje izpod tudjinskog jarma i ponovnu uzpostavu Nezavisne Države Hrvatske. Koliko se medjutim obistinilo od angloboljševičkih krugovalnih naklapanja i pustih obećanja? I da se obistini ono, što nam obećavaju, da se to upravo i obistini — mogu li mozgovi te naše duševne sirotinje, tih naših nacionalno-političkih »bezprizornika« uobće dohvatiti i razumjeti posljedice toga obistinjavanja za hrvatski narod, njegovu Državu i njegovu slobodu?

Zrakoplovci se »izkrčavaju« nakon izvršenog zadatka

Oni to ne razumiju. Baciti pogled nekoliko decenija, jedno stoljeće unapried, to je za njih predaleko. Misliti i na druge, a ne samo osobno na sebe, misliti napokon na živote svojega bližega i daljega potomstva a ne samo na svoj vlastiti život — to je za njih pretežko. Pa ipak, ključ je rješenja baš u tome.

Ne može biti prijatelj hrvatskom narodu, tko mu obećava kule i gradove, a ne jamči mu za obstojnost njegove Države i za cjelovitost i neprekinutost njegova poviestnog i etničkog područja. Jer ova Država — kakva je, takva je: naša je. A ni jedna druga, u koju bismo dopali po nacrtima angloameričana i boljševika, ne bi ni na koji način više mogla biti naša, hrvatska. Sve kad bismo drugdje bili i najbolje dobrodošli — kod kuće, u svom domu više nigdje ne bismo bili. A ne zaboravimo, da se samo svoja kuća može graditi i pregradjivati po miloj volji, da samo svoj vlastiti dom možemo urediti kako je nama drago!

Pogodjeni u prvom redu — no i to samo djelomično! — materijalnim neprilikama, što ih rat nuždno po sebi donosi, i naučeni spontano, bez promišljanja, pristati uz onoga, koji je časovito (stvarno ili prividno) jači, ti naši sitničari na najboljem su putu da se odreknu svojega rodjenog naroda i svoje Države. Oni bi to učinili zato, da već jednom prestanu ograničenja u jelu i piću i da konačno opet osjete nad sobom jaku ruku — tudjinca . . . Njemu bi se oni pokoravali. Jer taj krotitelj zvjeradi drži doduše u jednoj ruci bič, i to u onoj jačoj, ali u drugoj mu je zato — komad mesa. Ako i dadne obilno okusiti desnicu, dat će valjda ipak i ljevicu. Glavno je to. Glavno je, da je tudjinac i da te nekako hrani.

Jednostavnije se svoje rodoljublje ne da izraziti. Primitivniji oblik domoljublja doista već i ne postoji. Biti pod tudjinom u oporbi za narodnu vlast, a kad ta dodje, onda i opet biti u oporbi za tudjina, to — osim svega ostaloga — izgleda i malo nelogično. Ali naši pigmejci to ne razumiju. Oni niesu toliko učili, da bi dospjeli čak do logike. Njihovo glavno, temeljno znanje, njihova životna mudrost jest — računica. A i odatle niesu baš sve naučili. Od četiriju osnovnih računskih operacija oni znadu samo dvie. Samo zbrajanje i množenje.

Dieljenje naime i odbijanje po njihovu su sudu nešto suvišno. Pogotovo onda, kad se radi o tome, da se sa svojim narodom dieli dobro i zlo, sreća i nesreća, život i smrt. Ili onda, kad se tebi od tvojih zaliha, od tvojega viška odbije, da se dade onome, koji umire od gladi. Umire od gladi, a Hrvat je kao i ti, brat ti je po krvi. Njemu daju, što su uzeli od tvoga obilja. I to je, dakako, nasilje. To tudjinac ne bi učinio. Tudjinac je uobće pojam savršenstva. On donosi slobodu, koja je zapravo neka nadsloboda, jer bi imala biti više od onoga, što može imati svoj narod u svojoj državi. On donosi red, koji će doduše počivati na njegovu knutu i bodežu, ali tek neka je — red. A što je od svega najvažnije, to je predpostavka, da će tudjinac donieti blagostanje. Opet će se jesti bez karata i piti bez mjere.

Tudjinac će donieti blagostanje! Kratka li pamćenja u onih, koji tako umuju! Oni su već zaboravili, kako je

do jučer bilo i kako bi bilo i opet sutra, kad bi se tudjinac vratio za gospodara. Oni ne razumiju, da nas je upravo tudjinac materijalno i moralno osiromašio. Ne razumiju, da su i oni sami u svojoj kolebljivosti i svojem bezkičmenjačtvu samo žrtve uporna strančeva trovanja hrvatske narodne duše. Ne vide, da je i rat zbog tudjinca, da u Hrvatskoj tudja ruka pali sirotinjske i poštenjačke domove, razara narodno dobro, uništava mučnu seljačku žetvu, prolieva krv i gasi živote najboljih medju najboljima. Da stranci ne vode, da stranci ne plaćaju — i da naši ljudi ne služe strancima! — u Hrvatskoj bi bio red i mir. Protiv ove istine moguće je pisati i govoriti, moguće je širiti sva pa i najveća krivovjerja, ali ona ostaje neoborivom činjenicom, temeljnom, koja sve tumači i razjašnjuje.

Kad bi se barem sada, uoči sudbonosnih dogodjaja, otrieznili oni, kojima je to prieko potrebno! Jer oni su opojeni. Oni su izgubili glavu, premda to tvrde za nas druge. Ne moći naime i ne htjeti misliti svojom glavom, to u stvari znači izgubiti je. Misliti samo na sebe, to znači uobće ne misliti.

No naši su horizonti širi. Mi gledamo dalje. Mislimo na one, koji dolaze i na one, koji će iza njih doći. Mislimo na hrvatski narod, koji će biti vječan u vremenu samo u svojoj domovini, a ta će biti vječna samo onda, ako se bude zvala — Nezavisna Država Hrvatska. Kroz taj najskupljim žrtvama ostvareni ideal svih hrvatskih pokoljenja razumijemo i te same žrtve, njihov smisao, njihovu nuždnost i opravdanost. A razumijemo napokon i one — koji sve to ne razumiju . . .

U nekoliko redaka

Dogodjaji oko svieta na veliko uzbudjuju neutralce. To je zanimiva pojava. Neki su se počeli češkati za uhom. Računi im se ne slažu, a i koža ih svrbi.

»Tko zna ako se to dogodi, da li mogu i ja nastradati?«

Takvi ljudi spadaju na krajnje rtove Europe. Neka njih zahvati bura, ako se već podigne!

*

Pitaju ljudi:

»Što ono radi jugoslavenska vlada u Londonu?«

Možemo im reći, da je čitava vlada dobila brnjicu jednako kao i sve ostale emigrantske vlade u Londonu.

S obzirom na to, da ovi europski izbjeglice nemaju osnovne prednaobrazbe za politiku, koju danas igra London prema Washingtonu i još više prema Moskvi, a kao poučan primjer tome služi grupa Sikorski, odlučili su gostoprimci, da će od sada vlastoručno cenzurirati svaku viest i govor partizanske siročadi iz Europe, kako ne bi trebali uzalud trošiti prevozne zrakoplove na utapljanje kojekakvih političkih šeprtlja!

*

Kako idu poslovi u Africi? mogao bi netko upitati.

I na to ćemo odgovoriti.

Po dolazku yankea na afričku obalu, počeli su »tihi« incidenti izmedju pučanstva i Amerikanaca.

U samom jednom mjestu preko noći po uzkim uličicama zaglavilo je 36 vojnika, koji su previše smiono zavirili pod arabske plahte .

Savezno s time zapovjednik četa izdao je posebne naloge i upute, kako će se radoznali Amerikanci u buduće primicati k zastrtim Arabkinjama.

Ovu viest imamo od neutralnog liečnika, koji se je vratio u Europu nakon pada Tunisa.

*

Bombardirani Rim ima zahvaliti svoje ruševine opet židovima. Medjutim židovi zaboravljaju, da Vječni Grad nije Jeruzalem i da je u prošlosti nekoliko barbarskih pohoda zaglavilo na vratima Svetoga Grada.

*

Vozi se čovjek u munjovozu i putem svašta čuje.

Tako na primjer jedan »debeli« uzdiše i uzdiše.

Pogledam ga, mislim, valjda mu je prevruće (naučio je svake godine u ovo doba ljetovati na moru ili pak u kakvim planinama), pa se sada tuži i uzdiše.

Medjutim on sam odkriva svoje jade:

»Evo, sada se moram tu kuhati u munjovozu, a kod kuće u spremištu stoji moj »Mercedes«. Sakrio sam ga pred vojskom, ali čini mi se, da je sve uzalud. Ipak će mi ga vojska uzeti. A znate, kako mi je težko rastati se od njega. Sve bih dao, da mi ostane!«

Gospodine dragi, kako je lahko tome doskočiti! Ako vam je u istinu tako težko rastati se od samovoza, onda će vojska i vas zajedno sa vašim blagom staviti u službu naroda. »Budete halt šofirali za vojsku«.

*

Kako mi moramo gledati promjene u svietu? pitaju jednostavni ljudi.

Što mi moramo raditi, da nas nikakva nevolja ne zaskoči?

Baš dobro da ste to upitali!

Već pune dvije godine upozoravamo ljude, da s uzpostavljenom Nezavisnom Državom Hrvatskom moraju računati i prijatelji i neprijatelji. Hrvatski narod ne stoji danas ni pod čijim tutorstvom, nego se bori s puškom u ruci za svoje granice i za ostvarenje svojih pravednih zahtjeva. Na tom putu predvodi nas veliki političar i oslobodielj, Poglavnik, koji se dotle nije latio mača, dok nije točno izračunao, hoće li ta borba, hoće li krv, koja se danas prolieva donieti koristi narodu, uzpostaviti i učvrstiti Hrvatsku Državu.

Država je tu. Ona je od sada naš jedini spas i zaklon.

Drugi nam svi obećavaju, da će nas uništiti i poklati.

Treba državu učvrstiti i održati! Kako?

Postaviti se na njezinu granicu s oružjem i bdjeti nad svakim pedljem svoje zemlje.

Protiv nas su mnogi neprijatelji, ali su najgori oni, koji zamamljivim ponudama i praznim obećanjima pokušavaju oslabiti narodne redove. Ne vjerovati im!

Što će nam kruh iznad pogače.

Onaj koji im nasjedne biti će upisan u poviesti kao izdajica naroda.

Lako je biti saboter i neutralac i čekati, da uviek drugi vuče kestenje iz vatre, ali je danas došlo vrieme u koje ako dogori jednome, dogori svima. Zato je ovo borba »Jedan za sve, svi za jednoga«. Poglavnik i Hrvatska. Za slobodu i državu!

Pogled širom svieta

PROMJENE U TALIJANSKOM VODSTVU

Svakako najznačajnija novost ovih dana je ostavka Benita Mussolinija na položaju šefa vlade i ministra predsjednika.

Tom prigodom izdana su u Rimu ova saobćenja:

U nedjelju, dne 25 srpnja u večer, primio je Kralj i Car Italije ostavku, koju je podnio Benito Mussolini na položaju glavara vlade i ministra predsjednika. Njegovim nasljednikom imenovan je kao glavar vlade i ministar predsjednik maršal Italije Pietro Badoglio.

Misli se, da je razlog ovoj promjeni vlade zdravstveno stanje Ducea, koji je u posljednje vrieme obolio.

PROGLAS KRALJA I CARA TALIJANSKOM NARODU

Povodom imenovanja maršala Badoglia glavarom vlade, izdao je Kralj i Car Italije ovaj proglas:

»Talijani!

Preuzimam danas zapovjedničtvo nad svim djelovima oružane sile u svečanom času, koji pritiste sudbinu domovine. Svatko neka opet preuzme svoje mjesto dužnosti, vjere i borbe. Ne može se trpjeti nikakvo odstupanje, ne može se dopustiti nikakvo obtuživanje. Svaki Talijan neka se pokloni pred velikim ranama, koje su urezane u sveto tlo domovine. Italija će na osnovu hrabrosti svoje oružane sile, na osnovu odlučne volje svih gradjana, u poštivanju ustanova ,koje su dale poticaja za napredak, opet naći put novog uzpona.

Talijani! Danas sam više nego ikada nerazdvojivo s vama sjedinjen u nepokolebivoj vjeri u bezsmrtnost domovine.

Rim, 25. srpnja 1943 .

VIKTOR EMANUEL

PROGLAS MARŠALA BADOGLIA

Novo imenovani glavar talijanske vlade maršal Badoglio objavio je neposredno poslije preuzimanja dužnosti ovaj proglas:

»Po nalogu Kralja i Cara preuzimam vojničku vladu zemlje sa svim punomoćima. Rat se nastavlja. Italija je težko pogodjena u svojim napadnutim pokrajinama, u svojim razorenim gradovima, ali ona, kao ljubomorni čuvar svoje tisućgodisnje predaje, ostaje vjerna zadanoj rieči.

Učvrstite svoje redove oko Kralja i Cara, živog uzora domovine, primjera svima! Zadaća, koja mi je povjerena, je jasna i odredjena. Ona će biti bez skrupula provodjena i vara se svatko tko misli, da bi mogao smanjiti svoj redoviti posao. Tko pokuša smetati javno mnienje, bit će neumoljivo kažnjen. Živjela Italija! Živio Kralj!«

DNEVNA ZAPOVIED MARŠALA BADOGLIA

Maršal Badoglio izdao je dnevnu zapovied prema kojoj je fašistička vojnica kao »dobrovoljna vojnica za sigurnost države« sastavni dio oružanih snaga, s kojima će kao uviek u posvemašnjem zajedničtvu djelovanja i ciljeva suradjivati na obrani domovine.

BERLIN O DOGODJAJIMA U ITALIJI

Na sastanku za inozemno novinstvo u Wilhelmstrasse, odmah nakon dogodjaja u Italiji, odgovorio je govornik Ministarstva vanjskih poslova na pitanja, koja se nameću savezno sa promjenama u Rimu.

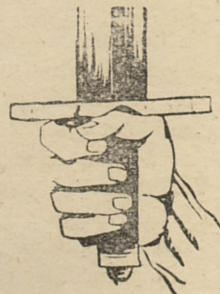
Promjena talijanske vlade jest unutrašnja politička stvar Italije. Govornik je na novinarskom sastanku obrazložio sadašnje stanje na temelju stvarnih viesti.

Talijanski je Kralj primio Mussolinijevu ostavku i povjerio predsjedničtvo vlade Badogliu. Talijanski Kralj i Car i novoimenovani predsjednik vlade maršal Badoglio obaviestili su porukama talijanski narod o novim unutarnjo-političkim promjenama. **Bit ovih poruka nalazi se, naglasio je govornik Ministarstva vanjskih poslova, u izjavi, da će Italija i nadalje voditi rat.**

Politički razvoj u Italiji očito se temelji na unutarnje-političkom položaju, rekao je govornik, te zbog toga sada nije moguće izreći vanjsko-politički sud. Jedan je dopisnik upitao govornika, da li se dogodjaji u Italiji tiču medjusobnog odnosa osovinskih sila. Govornik je u svom odgovoru ukazao na poruku talijanskog Kralja i maršala Badoglia talijanskom narodu, prema kojima će se rat i dalje voditi. Ovom jasnom formulacijom nedvojbeno je odgovoreno na najvažnije pitanje osovinskog vodstva, naime na zajedničko vodjenje rata. Njemačka sa svoje strane gleda sa bezuvjetnim mirom. U toliko manje ima povoda za ma kakvu zabrinutost zbog dogodjaja u Italiji, jer i proglas maršala Badoglia pokazuje, da je Italija čvrsto odlučila nastaviti rat na strani Njemačke .

Na dalje pitanje, da li postoji izmedju Berlina i Rima i dalje stalni doticaj, odgovoreno je, da se to razumije samo po sebi.

Na pitanje, da li se promjenio položaj fašističke stranke u Italiji, odgovorio je predstavnik Reicha, da je do sada učinjeno samo to, da je fašistička vojnica stavljena u redove talijanske vojske. Novinari su dalje pitali, kako je sa naziranjem na sviet u Italiji i u Njemačkoj, koje se temelji na fašističkoj i na nacionalsocialističkoj nauci. Predstavnik vlade Reicha izjavio je na to, da do sada nije poznata nikakva činjenica po kojoj bi uobće taj odnos mogao biti i stavljen u pitanje. Najvažnije je u sadašnjem trenutku svakako to, da se rat zajednički nastavlja.

Kad je stavljeno pitanje, nije li zdravstveno stanje Duceovo takodjer bilo odlučno kod tog dogadjaja, odgovorio je predstavnik Wilhelmstrasse, da je cielom svietu poznato, da je Duce već dulje vremena bolestan, a njegovo se stanje u posljednje doba nije popravilo nego samo pogoršalo.

Na pitanje jednog dopisnika, da li je ostavka Mussolinijeva u savezu s nedavnim sastankom izmedju Führera i Ducea, izjavio je govornik, da ne postoje nikakovi razlozi za ovakovu predpostavku. Napokon je na odgovarajuće pitanje jednog dopisnika govornik izjavio, da dosadašnji osvrti neprijateljskog tabora pokazuju stanovitu nesigurnost u prosudjivanju dogadjaja u Italiji.

RAZPUŠTA SE NARODNA FAŠISTIČKA STRANKA U ITALIJI

Prvi sastanak novog talijanskog ministarskog vieća održan je u utorak, 27. srpnja na Viminalu pod predsjedanjem maršala Badoglia. Ministarsko vieće je, s obzirom na novi položaj, koji je nastao u političkom životu zemlje, prije svega naredio, da se razpušta narodna fašistička stranka. Poduzete su odmah i potrebne mjere, da uredi i zavodi za družtvovnu pomoć i odgoj i za šport, koji su zavisili od fašističke stranke, mogu nastaviti svoj rad.

U toku istoga sastanka ministarsko je vieće odlučilo osim toga, da se ukida zakon od 9. prosinca 1928. godine, broj 2523, koji se tiče Velikoga fašističkoga vieća, budući da je u neskladu s povratkom na redovnu ustavnost.

Napokon je ministarsko vieće odredilo da se ukida posebni sud za obranu države. Predmeti, koji su spadali u nadležnost toga suda bit će predani vojničkim sudovima vojničkih zborova za vrieme cielog trajanja ovog rata.

KRIVNJA ZA BOMBARDIRANJE RIMA

U ovom ratu latili su se saveznici svih sredstava, prljavih i nečastnih, a kao krunu svom gangsterluku stavili su ovih dana razaranje nevojničkih ciljeva, prastarih spomenika kršćanske uljudbe. Čitav je sviet sa zaprepaštenjem primio viest, da su Amerikanci letećim tvrdjavama napali Sveti Grad i tom zgodom porušili uz ostale spomenike i baziliku sv. Lovre, jednu od najznatnijih crkava kršćanskoga svieta i po svojoj umjetničkoj vriednosti i po svojoj starini, a uz to je od eksplozija napukla i prva crkva na svietu, crkva sv. Petra u Vatikanu.

Sa svih strana kugle zemaljske stigli su svetom Otcu izrazi žaljenja i ogorčenja nad ovim barbarskim činom, koji je u XX. stoljeću premašio one divljake iz prvih stoljeća kršćanske Europe, te tako dao najbolju sliku kramara preko mlake, koji uza sav novac, što su ga zgrnuli u svoje šake nisu kadri sagraditi jedan jedini spomenik, koji bi se mogao mjeriti sa veličinom i vriednošću europskoga duha.

Radi vala nezadovoljstva u svietu angloamerička promičba nastoji na bilo kakav način opravdati ovo zlodjelo i smanjiti odgovornost onih, koji su ga smislili i izveli.

Englezi i Amerikanci nastoje, kako bi jedni na druge svalili odgovornost za taj čin. Iz Londona je službeno javljeno, da su u napadaju na Rim sudjelovali samo američki zrakoplovci, a odmah zatim javili su Amerikanci, da je osnovu ovog podhvata izradio jedan englezki visoki častnik.

*

Nakon svih zločina, koje su Churchill i Roosevelt potvrdili ili izveli zanima nas, hoće li se još koji puta sastajati na »čitanje psalama« i dati se zajedno sa svojim prvim gangsterima slikati, u pobožnoj kršćanskoj pozi.

SOVJETSKI »GLAVOM O ZID«

Dosta je spomenuti brojku od 6000 oklopljenih kola, koja su Sovjeti izgubili do sada od početka ljetne bitke, pa da si svaki i najneutralniji Europljanin stvori pravu sliku velikih bitaka na području Orela, Kubana, Mjusa i na srednjem Donjecu.

Njemačke su snage već nebrojeno puta do danas pokazale svoju nadmoć nad boljševicima, jednako u napadaju kao i u obrani. U dnevnim ratnim izvješćima već smo se priučili, da slušamo uviek istu viest:

»Sovjeti su ne štedeći ljudstvo ni tvorivo neprestano navaljivali na prve postave Njemaca«. Uspjeh uviek jednak. Gomile mrtvaca i nebrojene hrpe starog gvoždja.

Svakom pametnom čovjeku mora biti jasno, da na ovome svietu nema ničega što se ne bi dalo izcrpiti. Jednako tako dogodilo se je i crvenim vojnicima. Krvavih glava, kojima su kanili probiti željezni obranbeni pojas Njemaca, morali su se povući, dok su na bojnom polju ostavili gro svojih snaga i pokopali svoju nadu, da će im »saveznička« čeprkanja okolo Europe pomoći odteretiti pritisak europske brane na Iztoku.

KOLIKO ĆE SAVEZNIKE STAJATI SICILIJA?

Osim brodova, koji neprestano tonu oko Sicilije, te u svojim utrobama nose na dno svu dugo spremanu »invazionu« uštednju u ljudstvu i tvorivu, osim što će zapovjedničtvo mornarice morati opet plačljivim glasom poslie dugog zakašnjenja objavljivati broj potopljenih bruto registar tona, »invazionim« četama porezali su najvažnija krila za svaku budućnost, a to su bojne padobranaca, najskuplje i najteže sabrane vojske, bez kojih se kakav napadački podhvat u današnjici niti pomisliti ne može.

U dolini Katanije stradala je takova čitava pukovnija, pa ako se uzme, da je pukovnija padobranaca bolje i najbolje opremljena i udešena od svih, onda i taj gubitak u računici trgovaca predstavlja priličnu svoticu, za koju će prosjak Roosevelt dugo stajati pred Gornjim i Donjim Domom, da je ponovno nadoknadi.

MOSKOVSKA »PRAVDA« ODKRIVA DJEČJI RAJ

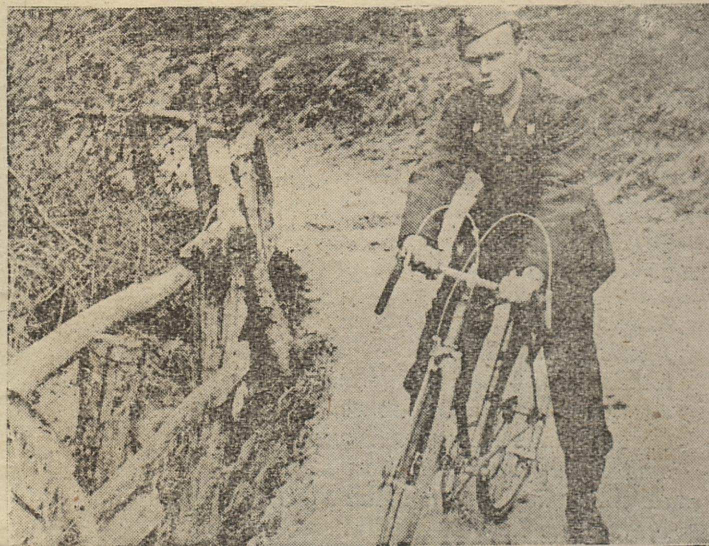
Zašto, da se europski novinari trude kako bi dokazali pravo stanje u Rusiji. Neka radije daju rieč »Pravdi«, koju kroje moskovski drugovi novinari. Jedan članak u toj moskovskoj novini govori o sovjetskom školstvu i o stanju mladeži u Rusiji.

Tajnik komunističkog saveza mladeži Kosarev izjavio je, da je »banditizam« obilježje škola Sovjetske unije. Pa, valjda tajnik ove velike organizacije znade bolje od svih nas kako je tamo i kako se ponašaju djeca kojoj je izčupana sinovska sviest i duša, a usta i glava natrpana psovkama i surovošću bezkućničkog života.

Kakva god bila ta »fašistička« Europa, ali u njoj se ipak odlukom od 7. travnja 1935(!) ne uvodi smrtna kazna za djecu počam od 12 godina, kao što je to zaključeno u Crvenoj zemlji.

U dvanaestoj godini još naša seljačka djeca pasu ovce i krave, a najteži im je delikt kradja tudjih kukuruza, zbog kojih ih onda očeva brezovača odučava od »banditizma«.

Bog nas očuvao od zakona »raja«.

Teklić sa postava

CILJEVI PORAŽENOG NEPRIJATELJA

Srbski šovinisti, valjda nezadovoljni svojim uzkim državnim područjem, nastoje preći svoje granice i proširiti se na zemlju, u kojoj ne stanuje srbski narod i koja nikad u poviesti nije bila dio srbske države. Za to nenaravno i neostvarivo proširenje bori se srbski četnički pokret pod komandom Draže Mihajlovića. On, gospodin ministar i general, te je ciljeve svoje borbe i formulirao, a nalazimo ih u jednom pismu (letku), koji je nekakvi »komandant« ozrenskog korpusa poslao komandi zeničkog vojno-četničkog odreda na ruke »brata« Goluba Mitrivića. U tom pismu nalazimo na koja sva područja bi se imala proširi ta nova buduća srbska država.

Evo ih: *»Stvoriti veliku Jugoslaviju i u njoj veliku Srbiju etnički čistu u granicama predratne Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Srema, Banata i Bačke.*

Ta velika Srbija bit će, dakle, »etnički čista«. Ti Srbi, priznajući, da na tim područjima ne stanuje samo narod ćirilice, ekavice i svetog pravoslavlja, stavili su još jedan cilj svoje borbe: *»Očistiti Sandžak od muslimanskog življa, a Bosnu i Hercegovinu od muslimanskog i katoličkog življa«.*

Kako nigdje nisu rekli, kuda će s tim muslimanskim i katoličkim življem, a poznavajući njihovu plemenitu ćud i balkanske metode, oni taj muslimanski i katolički živalj misle preseliti pod zemlju, da onda tu zemlju oni nasele.

Oni priznaju: *»Ciljevi su ogromni, zato je i borba u toliko zahvalnija za one, koji se bore za ostvarenje«.*

Da ne bi ciljevi te borbe »bratu Golubu Mitriviću« izgledali neostvarivi, on mu poručuje: *»Možda tebi i tvojim drugovima borcima izgledaju ovi ciljevi veliki i neizvedljivi, seti se velike borbe za oslobodjenje pod vodstvom velikog vožda Karadjordja. Srbija je bila puna Turaka (muslimana). U Beogradu i ostalim srbskim varošima stršile su muslimanske munare, a pred džamijama su Turci vršili svoja smrdljiva pranja kao što i sada rade u srpskoj Bosni i Hercegovini. Na stotine hiljada Muslimana bilo je tada preplavilo našu otadžbinu, a podjite danas kroz Srbiju, nigdje ne ćete naći ni jednog Turčina (Muslimana), ne ćete naći čak ni jednoga njihova groba (mezara) ni jednog šiljka (nišana), jer svestni srpski narod već davno je zbrisao sa lica zemlje žive vekovne neprijatelje srpskog naroda, a isto tako dosledno i potpuno uništio i poslednji trag mrskog Turčina, te je ostao čist i sposoban za dela balkanskog i svetskog rata za oslobodjenje i ujedinjenje svih srpskih zemalja. To je najbolji dokaz i najsigurnije jamstvo, da ćemo uspeti i u ovoj današnjoj svetoj borbi, i da ćemo istrebiti sve Turke iz ovih naših svetih zemalja. Ni jedan musliman ne će medju nama ostati. Seljake i ostali sitni svet preselićemo u Tursku«.*

»Sve katolike ,kao i sve intelektualce i sve ekonomski jače, nemilosrdno ćemo uništiti. Seljački svet i isto tako sitni radni svet, poštediti i od njih ćemo napraviti prave Srbe, koje ćemo milom ili silom prevesti na pravoslavlje. Eto, to su ciljevi naše velike borbe, i kad dodje odsudni čas, mi ćemo ih ostvariti«.

Medjutim odmetnici su već počeli taj svoj cilj ostvarivati. Kako to rade i kakvim se metodama pri tome služe, i to čitamo u spomenutom pismu:

»Vi ste sigurno čuli za najnovije velike uspehe naših boraca oko Foče, Čajnice i Višegrada — pod vodstvom samoga Ministra. Tamo sada nema više niti jednog muslimana, a za njihova naselja i kuće više se i ne zna. Čuli ste i za uspeh naših četa-boraca u srezu stolačkom. Nekada je u tom srezu bilo oko 26 tisuća muslimana i katolika. Sada, osim nekoliko familija u samom Stocu, u samom srezu, nema niti jednog muslimana ni katolika«.

Eto što oni nazivlju uspjehom. Klanje nevinog pučanstva, koje kolju samo zato, jer u njima ne teče srbska krv.

Sve se dakle ima pretvoriti u Srbe, da se dobije »etnički čista velika Srbija«. Ne misle se ni Srbi više pretakati u nekakvi jugoslavenski narod, jer valjda u državi, koja će se nazivati Velika Srbija, pa da u njoj živi nekakvi jugoslavenski a ne srbski narod.

U jednom njihovom »Proglasu«, koji je izdan »u Planini 1943.«, stoji doslovce:

»Srbin u šumi sa crvenom zvezdom, Srbin u četnicima sa mrtvačkom glavom, Srbin po hrvatskim uredima i medju fašističkom vojskom, Srbin svagdje i uvek nije bio niti jeste, niti će biti ništa sem Srbin«.

Napredovanje prema granici

U obieljenom grobu, dakle, koji se nazivao kraljevinom Jugoslavijom, dvadeset godina propoviedano jugoslavenstvo, bilo je samo jedno drugo ime, za koje su mislili, da će možda biti privlačivo za pojam velikosrbstva.

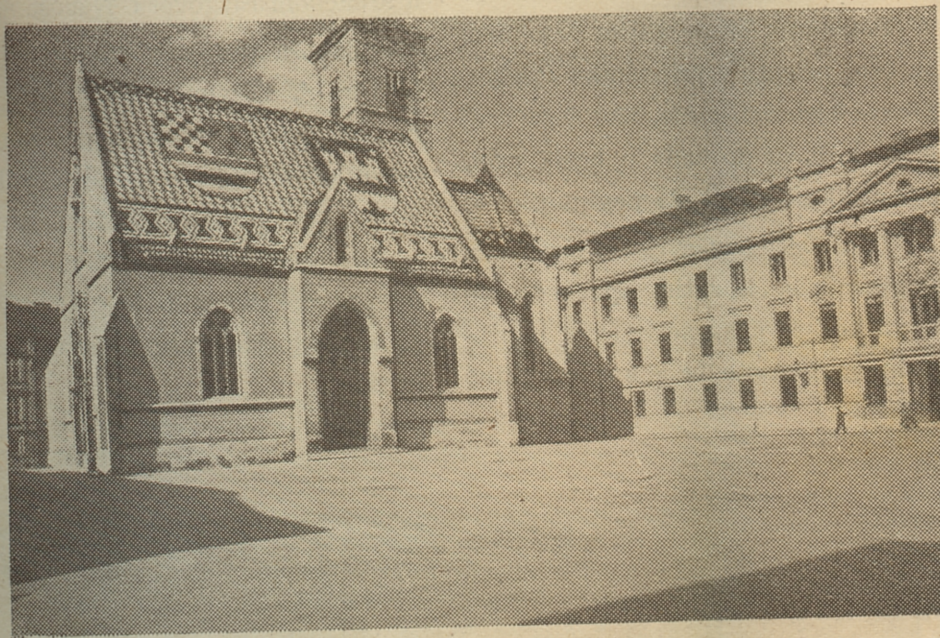
U istom »Proglasu« nalazimo i na sliedeće:

»Braćo Srbi svake dobi, staleža i spola! Na okup! Svi muškarci od 15 do 60 godina neka se odazovu u našu oslobodilačku četničku vojsku. Hrvatske i Hrvata mora nestati!«

Odmetnici zaboravljaju, da je hrvatski narod složan i jedinstven u obrani i zaštiti hrvatskih državnih i narodnih probitaka, i da ne će nikad više dopustiti, da Drinu predje tudjinska čizma. Zaludu se oni naprežu, da se njihova borba ne će i ne smije ograničiti samo na područje srbskih planina, već da će svoju snagu pokazati i na srbskom Jadranu. Kažu, da su se za tu djelatnost odlučili za srbsku Atenu, srbski Dubrovnik, preko kojeg će imati vezu sa velikim saveznicima srbskog naroda, koji će ga pomoći, da opet dodje do stare srbske slave i veličine.

Zbilja divan i jedinstven primjer bezgranične srbske megalomanije i nezasitne gladi za tudjom zemljom i tudjim morem! Zato su i otišli u planine.

Zar su doista tako sliepi, a da ne vide kršnog hrvatskog Ustašu, koji na Drini, vječnoj medji hrvatstva i srbstva s puškom na ramenu budno pazi, da ne bi čija zavojevačka noga stupila na sveto hrvatsko tlo, da unaša ćirilicu, ekavicu i slično u katoličku Hrvatsku, zemlju hiljadugodišnje kršćanske kulture, i da njom vlada po metodama balkanske demokracije. Hrvatski narod je primjer junačtva, kako se brani rodna gruda, a presizanje na hrvatsko područje, bilo je oduviek grob za neprijatelje.

Nakon 300 godina

Odkako su Hrvati godine 1671. izgubili svoje narodno vodstvo u osobi svoga bana i stare hrvatske obitelji Zrinskih, nije hrvatski narod kroz dugo vjekova imao vodja, koji bi znali borbu hrvatskog naroda povesti onim putem, koji bi Hrvate doveo do žudjene samostalnosti i slobode. Iako je svakom Hrvatu bio jasno da tako dugo dok ne budu Hrvati imali svoje države ne će moći zadovoljiti svoje najnužnije životne potrebe niti misliti na kakovu bolju budućnost ipak se nije našlo medju Hrvatima sve do najnovijega doba tako zrelog i jakog muža koji bi bio u stanju izkoristiti prilike koje su kroz poviest prolazile te ostvariti narodu njegove stoljetne težnje. Godine 1848. ban Jelačić postaje poglavarom sviju hrvatskih zemalja osim Bosne i Hercegovine, koje su se još uviek nalazile pod turskom vlašću. Car u Beču bio je bez ikakve vlasti te je morao pred buntovnicima pobjeći čak u Češku. Tada su Hrvati imali zgodan trenutak, da proglase svoju podpunu državnu samostalnost tim više pošto je Jelačić bio vrhovni zapovjednik cjelokupne hrvatske oružane snage, koja se je tada ponovno postrojila pod hrvatskim zastavama te je

bila za ono doba prilično dobro oboružana. No kako znamo Jelačić je propustio ovu zgodu, jer nije bio sviestan svojih mogućnosti, te su Hrvati i dalje ostali u austro-ugarskoj monarhiji. 1918. zbio se slični slučaj. Naša vojska nalazila se pod oružjem i ništa drugo nije trebalo nego da se nadje netko u Hrvatskoj, koji bi te naše vojničke jedinice postavio na granicu Hrvatske, proglasio nezavisnost hrvatske države i time velevlasti stavio pred gotovu činjenicu. Pošto su svi susjedi Hrvatske bili ratom izcrpljeni nitko ne bi bio u stanju Hrvatima praviti neprilike. No ni tada nismo imali čovjeka koji bi mislio na te stvari. Naši su se ljudi zadovoljili kojekakovim pismenim izjavama i govorancijama, te su dopustili da je Srbin Svetozar Pribičević najprije u listopadu 1918. razpustio svu hrvatsku vojsku, pozatvarao hrvatske častnike u koliko niesu pobjegli preko granice, a već u studenom i prosincu pozvao u Hrvatsku srbske vojničke jedinice, koje su onda odigrale svoju poznatu ulogu. U srbskom robstvu Hrvati su s najvećom zebnjom čekali novi svjetski rat, koji je bezuvjetno morao doći, jer je tri četvrtine Europe bilo nezadovoljno s versailleskim ugovorom. Svi su se Hrvati pitali hoćemo li u tom novom svjetskom sukobu imati čovjeka, koji će znati izkoristiti novi rat za korist Hrvata i hrvatskih budućih pokoljenja.

I kako se je rat više približavao granicama krvave tamnice Jugoslavije nada hrvatskog naroda bivala je sve veća. Tada je hrvatski narod imao Poglavnika dra. Antu Pavelića, te su Hrvati izbjegli sudbini, koja ih ne bi mimoišla da Poglavnika nije bilo. Zajedno sa Srbima Hrvati bi doživjeli najstrašniju sudbinu i nikada više ne bi Hrvati kao narod a još manje kao država postojali. Ovog puta, tri stotine godina nakon posljednjeg stvarnog hrvatskog političara i narodnog vodje bana Petra Zrinskoga, Hrvati su u osobi ustaškog Poglavnika dra. Ante Pavelića dobili ostvaritelja svojih stoljetnih težnja i zahvaljujući Njemu, Njegovoj političkoj mudrosti Hrvati danas organiziraju svoju vojsku i mnoge druge važne državne ustanove, koje već sada osiguravaju Hrvatima sigurnost i obstanak, a koje će u svakom času biti u stanju spriečiti svaki pokušaj, da se Hrvatska ponovno uklopi u bilo koju zajednicu i koje će osigurati da Hrvati ovaj puta ostanu za uviek samostalni i slobodni u svojoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Ing. PERŠE

Ustaštvo je temelj države

POGLAVNIK MEDJU USTAŠKIM ČASTNICIMA

(P. b.) Zagreb, 28. srpnja 1943. Danas na večer posjetio je Poglavnik postrojbe Poglavnikovih tjelesnih sdrugova u Maksimiru, gdje se je taj čas nalazio i veći broj častnika-povratnika, pripadnika Poglavnikove tjelesne bojne, koji se sada nalaze u Zagrebu.

Nakon primljenog prijavka, Poglavnik se je uputio u veliku prostoriju P. t. s-a, gdje su već bili na okupu mnogobrojni častnici. Prisutnim je častnicima Poglavnik obrazložio sadanje stanje u svietu u vezi s daljnjim vodjenjem rata. Pri tom je napose naglasio **velike zasluge ustaštva pri uzpostavi Nezavisne Države Hrvatske kao i izvanredna punačtva ustaških postrojba u sadanjoj obrani domovine od pljačkaša i tudjinskih plaćenika. Poglavnik je rekao, da je ustaštvo srčika čitave djelatnosti Ustaške Hrvatske, te je siguran, da će ustaštvo i dalje u prvim redovima i neustrašivo braniti tekovine ustaškoga ustanka i samu državu kao takovu.**

Poglavnik se je zatim zanimao za broj prisutnih pripadnika Poglavnikove tjelesne bojne, kao i za broj onih, koji su do sada u borbi proti odmetnika i pljačkaša poginuli.

Uz najveće oduševljenje prisutnih, Poglavnik se je zatim uputio medju vojničare, koji su se nalazili u prostranom dvorištu, te je s njima ostao u srdačnom razgovoru. Napose se je zanimao za ranjenike tih postrojba, koji su na njegovu želju dolazili jedan po jedan i izvjestili ga o borbama u kojima su sudjelovali i okolnostima, pod kojima su zadobili rane.

Nakon što se je sa svakim ranjenikom posebno oprostio, Poglavnik je napustio Maksimir i povratio se u grad.

Vjerni Poglavnikovi junaci

Lik ustaškog čovjeka

Zapovied br. 3

upravnog zapovjednika Ustaše

Ima zlobnih i pokvarenih ljudi, koji i najsjajniju stvar nastoje izkriviti i prikazati u onakovome svietlu, koje odgovara njihovoj pokvarenosti i tako zavadjaju u bludnju one dobre i poštene Hrvate, koji takovim smicalicama često nasjednu, ne radi toga, što bi bili pokvareni, već iz najsvetijeg straha i ljubavi za jednu svetu i pravednu stvar.

Takove pokvarene duše nabacuju se na ustaštvo i na svakog ustaškog čovjeka najcrnijim izmišljotinama i podvalama. Nastoje ga pred našim seljačkim i radničkim svietom prikazati kao neku novotariju, koja sa hrvatskim narodom nema ništa zajedničkoga. Nastoje ga prikazati tudjom biljkom na hrvatskom narodnom tlu, kao neki divlji nasad, koji će uroditi samo dračem i pogušiti sve što je dobro i plemenito u našem hrvatskom narodu.

Takove pokvarene i prodane duše ne mogu osjetiti onaj sveti osjećaj sreće, što je dana 10. travnja 1941., uztalasao grudi cieloga hrvatskoga naroda, jer je doživio ono, za čim je čeznuo, za čim je uzdisao, o čemu je sanjao i za što je doprinosio težke i krvave žrtve. Zaboravljaju takovi jadnici, ili iz zlih namjera, hotimiče prešućuju, da ustaštvo nije nikakova novotarija, već da je ovo niknulo iz duše hrvatskoga čovjeka, da se u njemu i upravo baš u njemu najjače očitavala krvava stvarnost hrvatskoga naroda i hrvatske grude, stenjući pod jarmom tudjina, ali uviek ustaški odvažan, hrabar, ponosit, tvrdo vjerujući, da će ipak jednom stvoriti svoju državu, i da će ju pod cienu svake žrtve i očuvati. Da nije bilo takove želje, da nije bilo odgovarajućeg rada i žrtava, nikada ne bi doživjeli svoju slobodu i nezavisnost.

Takova želja, takav rad i žrtve ne padaju na čast samo našemu pokoljenju. To je sve onoliko staro, koliko je star hrvatski čovjek uopće.

Za takove misli i zavjete stradavao je hrvatski čovjek uobće, a hrvatski seljak i radnik osobito od uviek. Za nju su ginuli hrvatski knezovi i banovi, za nju su ginuli i oni pošteni hrvatski plemenitaši, koji se nisu stidjeli svoje hrvatske krvi ni svoga priprostoga hrvatskoga naroda, već su s njime osjećali, s njime podnosili sve tegobe, s njime se borili i s njime ginuli. Za tu hrvatsku misao podnio je mučeničku smrt i najveći hrvatski seljak-mučenik Matija Gubec sa svojim vjernim. Za tu istu misao pade Eugen Kvaternik, Stjepan i Pavle Radić, Gjuro Basariček i drugi. Za tu istu misao padoše Sibinjske i Senjske žrtve i ostali hrvatski mučenici, kojima se ni broja nezna. Za tu istu misao liju i danas hrvatski sinovi svoju plemenitu krv i siju svoje mučeničke kosti po cieloj Hrvatskoj.

Kad bi se danas te žrtve dignule, uvjereni smo duboko, da bi one svom ljepotom hrvatskoga domoljublja i hrvatskom izkrenošću priznale, da je vjekovna ustaška misao i krv stvorila ovu novu i ljepšu Hrvatsku, priznale bi, da među njima i sada živućim ustašama nema ni najmanje razlike u ljubavi za hrvatstvo i hrvatski narod, priznale bi, da njihova želja i sav rad išao samo za hrvatskom slobodom i nezavisnošću, a da im je sada jedina želja i molba, da svoju stečenu slobodu, da svoju Hrvatsku i hrvatski narod pod svaku žrtvu i očuvaju.

Danas je hrvatski narod na mrtvoj i živoj straži, ali nigdje ne vidimo pod hrvatskom zastavom ni u rovu, ni pod puškom one prodane duše, koje u mutnome love danas, sutra i uviek, kao što su i šukundjedi njihovi radili.

Eto tako vidimo, da ustaštvo nije novost. Ono je duboko ukorienjeno u hrvatskoj prošlosti, u hrvatskoj poviesti. Po ustaškoj misli smo tek narod, sviestan svoje zadaće, svoga prava i svojih dužnosti. Napasti stoga na ustaštvo znači pljuvati na hrvatski narod, na njegovu prošlost i njegovu budućnost. Ne čini odora ustašu. Duša je ono glavno, što čini hrvatskoga čovjeka ustašom. A ta je duša plemenita. Ona čezne za slobodom svojom i svoga bližnjega. Ona čezne za osiguranjem doma, ona nalaže svetost obitelji i ljubavi i poslušnosti mladjih prema starijemu. Ona traži poštenje u javnom i privatnom životu, žrtvovanje i to dragovoljno žrtvovanje za sve što je plemenito i dobro, brigu za djecu, nemoćne i siromašne. Stoga je zločin ili podlost misliti ili tvrditi, da nije ustaša, tko nije u ustaškoj odori, a još veća ludost tvrditi i misliti, da svaki onaj, koji nije u ustaškoj odori ne želi dobro hrvatskoj i hrvatskom narodu, a sve što ne nosi u grudima ustaško srdce, ustašku dušu, ustašku misao i pravu istinitu ljubav za narod i domovinu, sve će hrvatski narod odpuhnuti, kao pljevu, da ostane čisto žito, zdravo sjeme, koje će obilato narodu i domovini donieti ploda.

Mi znamo, da hrvatski seljak i hrvatski radnik ima najviše prava u ustaškoj hrvatskoj, jer su za nju najviše i doprinieli i danas doprinose. Oni su najzdraviji, najpožrtvovniji, najmnogobrojniji hrvatski ustaše, koji makar i pod drugim imenom i ne u ustaškoj odori čine najviše za hrvatsku sadašnjost i budućnost. To im pravo potvrdjuju i ustaška Načela s ovim riečima: »Sva stvarna i duhovna dobra u hrvatskoj državi vlastničtvo su naroda, te je on jedino vlastan s njima razpolagati i njima se koristiti. Prirodna bogatstva hrvatske domovine, napose, njezine šume i rude, ne mogu biti predmetom privatne trgovine. Zemlja može biti vlastničtvom samo onoga, koji je obradjuje sam sa svojom obitelji, t. j. seljaka. Seljačtvo je temelj i izvor svakoga života, pa je kao takav pravi nosilac svake državne vlasti u hrvatskoj državi. Tko u Hrvatskoj ne potječe iz seljačke obitelji, taj u devedeset slučajeva od stotine nije hrvatskog podrietla, već je doseljeni stranac.«

Tko će pošten moći uztvrditi, da i pokojni Stjepan Radić nije to isto naučavao i na tom temelju gradio svoju politiku?

Ako danas još nije možda u cielosti provedeno gornje načelo, nije tome kriva ni dobra volja, ni nastojanje, već nesretne ratne prilike, koje u mnogočemu zadržavaju njegovo provodjenje. Budućnost će pokazati, da će ustaška misao provesti i to na sreću i blagostanje onih najsiromašnijih i najpotrebnijih na selu. Ne predbacujemo nikome od starih političara, što to silom prilika niesu mogli provesti, ali ustaški čovjek će oživotvoriti tu misao i pokojnog Radića, da mu se oduži za sva njegova stradanja i mučeničku smrt.

Naš Poglavnik je jamstvo za to.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Upravni zapovjednik:
MR. BOŽIDAR KAVRAN

ISMO HRVATSKOM VOJNIKU

Dragi brate!

Vojnik i ustaša biti znači prožeti dušu vitežkim i junačkim osjećajima i neprestano težiti za tim, da svakoga dana budemo savršeniji i bolji rodoljubi.

Ta čast i dužnost odnosi se na sve Hrvate, a napose na hrvatske vojnike. Došlo je vrieme, da sve svoje snage dademo za Hrvatsku. A to je i Poglavnikova i Božja volja. Svi smo stoga dužni i pozvani na spremnost, jer neprijatelj našega naroda i naše države budan obilazi i traži, odakle će nas napasti, gdje smo najslabiji. On je uviek budan i spreman napasti nas prema unutra i prema vani i nanieti nam nova iznenadjenja i nove zločine, popaliti naše domove i obezčastiti naše svetinje.

Naš neprijatelj imade mnogo lica i naličja. On je kao stoglava neman, koju smo, istina, ranili u sve glave, ali je još živa. Nu, mi smo do sada učinili mnogo i ništa nismo propustili. Kovali smo gvoždje i kujemo ga dok je još vruće, ne ćemo propustiti da i jedan udarac ne dodje na svoje mjesto. Mi znamo što hoćemo, a to nas je naučio naš Poglavnik, kada nas je pozvao pod svoju zastavu. Netom smo se bacili u borbu, znali smo da ona nije lagana. Znali smo, da je naš neprijatelj stoglava neman, kojoj smo prvim udarcima usmrtili neke glave i polučili djelomični uspjeh, znali smo i znamo da se borimo za Hrvatsku unutar njezinih povjestnih granica. Zato se borimo, zato ćemo se boriti i od toga ne odustajemo. U toj borbi bit ćemo grubi i surovi kao vuci. Onako kako su to bili naši pradjedovi, koje je neprijatelj prozvao barbarima, zato jer su branili svoje. Onako, kakvi smo bili prvoga dana, kada smo se susreli na ustaškom putu.

Mi se niesmo približili jedan drugomu kao golubovi. Na životnome putu nismo se našli kao dva čempresa u zagrljaju. Daleko je od nas ženska osjećajnost i sve što nas umanjuje i raznježuje, jer mi ne smijemo biti nježni i milokrvni. Doduše, nas je zbližila krv, jer je moja i tvoja krv hrvatska, ona ista krv, koja je kolala u žilama junaka, banova i kraljeva hrvatskih, krv, koja i danas kola u žilama milijuna Hrvata, crvena i topla krv, što se točila iz žila naše braće i natopila sva europska povjestna razbojišta, ona plemenita krv, što je nedavno prolivena u Staljingradu za novi poredak u Europi i ona, što se prolievala i što se još prolieva po brdima i poljima naše domovine — za domovinu.

Naša krv ipak nije krv prevratnika po zvanju. To je krv rodoljuba, boraca za nezavisnost i slobodu zemlje, krv vojnika i vitezova. A naš je ideal ujedno i božanstvo naše, — najljepši i najsvetiji ideal, koji nam daje pravo da budemo oholi i ponosni.

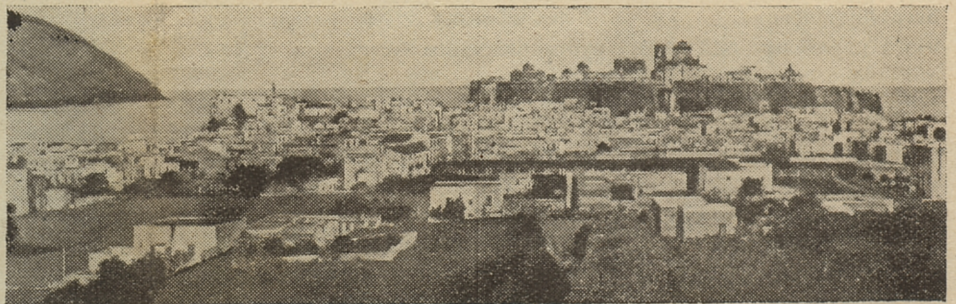
Tužiš se na nemir, koji te sili da letiš, trčiš i jurišaš. Ti bi htio da ti se ideal ostvari preko noći, htio bi doživjeti čudo i preokret u svom životu i u životu domovine. Htio bi da oblaci nad našom zemljom ne lete. Ti sanjaš o junačkim jurišima i plaštu vitezova, o maču i o dvobojima. Iako si mi prijatelj i više nego prijatelj — brat, isti revolucionarac, koji je prije 10. travnja 1941., svoj revolucionarni osjećaj i sve svoje duševne i tjelesne snage upotrebljavao na rušenje i raztakanje. I meni i Tebi rušenje je bilo najveći užitak i najveća svečanost. Za nas je i samo nebo bilo zadušljivo, pritiskivalo nas kao nizki krov tamnice. Mi smo htjeli preskočiti sve stepenice da se što prije popnemo do božanstva. Zemlja, po kojoj smo hodali, bila je prljava, a mi smo je htjeli oprati pa bilo to i u krvi. Htjeli smo odmah, bez otezanja potegnuti mačeve iz korica, baciti bombe, uperiti puške, izvršiti sve zadaće, osvetiti sve osvete te ime svoje i svoga naroda urezati u sve zviezde, u sva srdca, u sve kamene ploče.

Mi i danas mrzimo osjećaj podpunog zadovoljstva. Nikada ne smijemo biti podpuno zadovoljni, naša mladost treba da bude zamah prema svemiru. Ali nikada iz glave ne smijemo izgubiti zrno soli, očaj nam nikada ne smije zamračiti lice. Nekoć smo govorili: ili ostvarenje naših ideala ili opustošena zemlja, po kojoj jure crni apokaliptički konji, ili slobodna i nezavisna država ili robstvo, ili sve ili ništa. Neka dodje sudnji dan, dan srčbe, bjede i nevolje, dan obračuna sa svime, što nam na put staje, dan gorak i velik. Mi smo se spremili na smrt. U susret novome životu pošli smo pod lozinkom: naša je dužnost poginuti za domovinu. Tko pogine, samo je dužnosti i zavjet izvršio, tko ostane živ, dužnost i zavjet ga čekaju. Danas treba ostaviti sve govore, sve liepe rieči i papirnate planove, sve snove i nagadjanja, a prihvatiti stvarnost i baciti se na izgradnju. Naš je ideal nedostiživ. Varaš se ako misliš da je on postignut i ostvaren. A znamo da mnogu našu braću s pravoga puta odvraćaju razne neprilike, svagdanji poslovi i razne brige. I naš je put posut oštrim kamenjem i bodljikavim trnjem. I po njemu valja često puta stupati u neizvjestnosti. Zato valja odabrati vodju i pustiti da nas on vodi. A mi smo već odabrali i pošli za vodjom, koji ne može pogriešiti.

Došao je čas da zavirimo sami u sebe i da se ogledamo oko sebe. Vrieme je da svoje rušilačke nagone zamienimo živim radom i novim pokoljenjima što dolaze dademo sigurne znakove naše moći i naše duhovnosti. Potrebno je da svoje osjećaje zamienimo sa stvaralačkim osjećajima, da ispunimo srdce ljubavlju za sve što je naše, za svaku stopu naše zemlje, za svaku kap naše krvi.

Zar si zaboravio na svoje rieči: mi smo nosioci spasonosnog i obećanog ideala?

Istina je, mi smo prevratni prema svemu što smeta ostvarenju naše zamisli. Tako i treba da bude. Ali u tom pogledu ne smijemo biti pogibeljni samima sebi. Ako je naš ustaški osjećaj poprimio nadljudska svojstva, ako je vriednost našega ustaštva u fanatičkoj vjeri, i naše usta-

Mjesto u kojem je bio jedan ustaški logor

štvo ima svoj razvoj. Ono nije mrtvo i nepomično, uviek isto. Ono je djelatno i oplodjeno ljubavlju. Ako nam je ustaštvo u tudjoj državi nalagalo razaranje i rušenje, onda smo bili kao robijaši, koji kidaju svoje lance i ruše zidove tamnice, u koju su nepravedno bačeni.

Tebi je sve ovo poznato. Sadašnje su prilike drugačije. Ustaštvo nam sada daje drugi nalog. Poglavnik, sloboda i država postali su istina i život, zbilja i činbenik. Naglasak i ljestvica ustaštva mienjaju se, a njegov oblik i snaga i veličanstvo tek sada dobivaju stvaralačku moć. Ne mislim time reći da prestajemo biti ono što smo bili: revolucionarci, idealisti i optimisti. Naprotiv, ustaštvo dobiva novi polet i novu snagu. Ono se vječno pomladjuje. Biti ustaša, znači biti vječno borben, neustrašiv i neutrudiv. Ustaša je pojam vječnog radnika, vječnog vojnika i junaka. On je družtvovan, državotvoran, nesebičan, neustrašiv. Sliepo sluša svoje starije, prima savjete pametnijih od sebe, oslonac je svom Poglavniku, zaštita je domovine, utočište je svih slabijih od sebe. Zato je pravi ustaša pokročio napried. Borba protiv vanjskih neprijatelja nije za njega prestala, ali borba i revolucija iznutra, u sebi, ima prvenstvo.

Eto, dragi brate, ne smijem biti dug u razlaganju onih istina, o kojima si mi Ti sam pisao. Ne ćeš mi zamjeriti ako Ti u vezi s ovim spomenem misli moga i Tvoga prijatelja Milivoja o današnjoj našoj revoluciji. Evo Ti njegovih rieči, prepisujem ih, a Ti ih pročitaj i dobro zapamti:

»Današnja naša revolucija sastoji se u izgradnji i stvaranju:

a) novog i mladog poimanja političke države (samoživo hrvatstvo, stvaralačtvo i državotvornost!),

b) u zdravim, pravednim i bratskim družtvovnim odnosima (vriednost rada i radnih staleža, suosjećanje i saživljavanje s odbačenima, niveliranje viših slojeva s nižima),

c) u ustaškom ćudoredju (posebničko i javno ćudoredje, disciplina, junačtvo).

To je pozitivna revolucija. Ona se provodi iznutra, u samom čovjeku pozitivnim odgojem, znanjem i duhovnošću. To je revolucija izgradnje.«

Ponavljam Ti, da ove rieči dobro zapamtiš, naučiš i po njima živiš. I druge potiči da po njima žive. To je, što Ti najviše mogu poželiti.

Šaljem Ti topli junački pozdrav: Za Dom spremni! Nikša

Jožčenko

Zdrav duh . . .

Vele da su to rekli još stari Rimljani, naime, da je zdrav duh u zdravom tielu . . .

To je prava istina! Podpuna istina. Ako tko ne vjeruje, neka čita u starim latinskim školskim knjigama. Rekli su. To jest, tu izreku, da je zdrav duh u zdravom tielu.

A ako tko nema zdravog tiela, taj ga mora popraviti, izravnati i nekako napraviti takovim da bude zdravo. Inače ode duh . . .

Stari narodi su zato vježbali tielo, da bi im bio duh isto tako zdrav, tukli se s mačevima i s vilama u arenama pred prisutnim gledaocima, tukli se sjekirama i kopljima na utoptanoj zemlji u šumama, tako da bi redovito jedne iznašali iz arene zdravog duha, koji je već negdje lebdio nad Olimpom, a drugi bi išli ponosno u taberne da izkape čašu pa da saberu duh u sebe . . .

Kasnije se više upotrebljavalo bikove, a u nekim krajevima je i to nestalo, pa su ljudi na drugi način skrbili za zdravlje duha . . .

Sve dok nije došlo do športa i tjelovježbenih družtava, od kojih je, recimo, bio vrlo dobro poznat bivši Jugosokol, pomoću kojega su se Srbi brinuli za dobrobit tiela i duha hrvatskog naroda . . .

Ja sam bio priličan neprijatelj u svoje vrieme tog zdravljenja duha, pa bilo putem družtva, a pogotovo športom, dok se nisam uvjerio, da je to ipak strašno koristno, možda ne toliko za tielo, koliko za duh . . .

Jednog sam naime dana susreo ojačanog momka, kojeg su podupirala druga dvojica. Šepao je kao ranjeni medvjed.

Osjetio sam strahopočitanje. To je sigurno, mislio sam, ranjenik, koji se borio. Pozdravio sam cielu grupu i pitao neke poznate.

— Gdje je ovaj junak ranjen?

— Koji junak? — vele oni.

— Pa ovaj — velim — što ga vode.

— A to je Pero — vele oni — pa tu jučer je »blesiran« na igralištu.

— Blesiran — otvorim ja začudjeno usta.

— Pa da — vele — blesiran jučer na utakmici. Sada ga vode u ortopedijsku kliniku. Šteta, vele, ne će moći igrati tri mjeseca . . .

— A što će — velim — kroz to vrieme raditi?

— A što bi radio — vele — čitati će i tako . . .

— Eto to je krasno — prošaptao sam više sam za sebe — sad mi je jasno, kako se pomoću nogometa dolazi do duha. Prebiju jednomu nogu i taj sada nema što drugo nego da tri mjeseca čita. A čitanje, gospodo moja, oplemenjuje duh . . .

Tako sam konačno i ja došao na to da ima ona na početku spomenuta poslovica, kad se dobro prouči i razčlani, podpuno pravo . . .

Razmišljao sam o tom sve do pred nekoliko dana, kad sam se o tom podpuno uvjerio i to mi više nitko iz glave ne može iztjerati.

Bio sam na šakačkoj utakmici.

Gospodo moja, dozvolite da iztresem svoje srdce pred vama. Do sada sam krivo shvaćao Ameriku. Mislio sam da su oni prostaci, kad su izumili ovu divotu božju, koja se zove box ili šakanje. Mislio sam, nemaju drugog posla pa se za zabavu udaraju šakama . . .

Vele stari ljudi, da je čovjek dok pada u nesviest najsuptilniji, to jest da mu u tom času dolaze najsuptilnije misli i razmatranja u glavu.

Sve je to dobro. Ali kako doći do nesviesti. Nije ni to baš tako lako. Dogadja se doduše, pogotovo u ljetnoj sparini da neka žena, a i po koji mužkarac najednom padne u nesviest na ulici i nato se brzoglasom pozovu kola za spašavanje . . .

Ali to je sve premalo. Ima ljudi zdravih i jakih i jednostavno ne pada im se u nesviest. Što tada . . .

Sada medjutim razumijem. Bio sam na šakačkoj ili boksačkoj utakmici . . .

Sjajan izum. Upravo u pravom smislu rieči amerikanski . . .

Što je to jedna sjajna zabava! Razbijati jedan drugome hrskavicu ili izbaciti čeljust iz životnog prostora, kamo je slučajno po prirodi dospjela, splоštiti nos ili ostale delikatese postrojiti na lubanji.

Gledao sam i uvjerio se. Divota nad divotama i izpred divota . . .

Jednog su konačno odnieli u nesviesti . . .

Taj će biti sigurno nekoliko dana produhovljen . . .

Život, ljudi i dogodjaji

u domovini

NAŠA ŽETVA

Prostrana polja izpunjena su još uviek našim marljivim seljacima i seljakinjama, koji s najvećom ljubavlju i s najvećim veseljem rade na žitorodnim poljima. Od jutra do mraka, skoro bez prekida, ne znajući za umor, kosili su muškarci žuto, jedro klasje. Liepo vrieme mnogo je pogodovalo ovim radovima. Tihi fijuci kosa izpunjavali su zrak iznad polja, i miešali su sa zvukovima pjesme i smieha u himnu zahvalnosti majci prirodi, za ovogodišnji njen doprinos. Neprekidno su kose blieštale zrakom, da u snažnom padu, što bliže zemlji, odsjeku klas pšenice, raži, zobi ili ječma, koji se pun prigibao tlu.

ZLATAR. Na području ovog kotara stanje strnih žitarica dobro je, obzirom na visinu priroda. Visina priroda svih vrsti žitarica je mnogo bolja, nego što je to bilo prošle godine, a ne zaostaje niti za najboljom žetvom izmedju godine 1935. do 1942., t. j. za godinom 1939., kada je prirod bio osobito dobar. Osobito su dobri izgledi na dobar urod jarog ječma i zobi.

Prirod napolice ili suraži pokazao se dobar odprilike kao i kod pšenice.

Površina zasijana strnim žitaricama veća je nego što je bila prošle godine, te će i s tog razloga prirod ovogodišnje žetve biti znatno veći.

POŽEGA. Izgledi žetve na području ovoga kotara ove su godine vrlo dobri. Tako je ozimi ječam izvrstno urodio, te su pojedine čestice dale 16 do 20 mtc. po jednom k. j., dok je prosjek za ozimi ječam 12 do 14 mtc. po 1 k. j. na području ove oblasti.

Žetva pšenice je u punom toku, a vršitba je takodjer započela. Izgledi za pšenicu su takodjer vrlo dobri, to su do sada pokazali 10 do 12 mtc. po 1 k. j., a ista se brojka očekuje kao prosjek za ovogodišnji prirod pšenice na području ovoga kotara.

Žetva jare zobi počet će za koji dan i ona takodjer obećaje vrlo dobar prirod.

BRČKO. Prošla jesen, koja je bila jako ugodna, omogućila je da se što više zasije ozimih usjeva. Krajevi oko Save radi prošlogodišnje suše i dobre jeseni takodjer su poštedjeni od poplave, te je u tim krajevima zasijano prilično, a u cielom kotaru zasijano je mnogo više nego prošle godine, te da nije bilo oskudice u sjemenu bilo bi i više, jer su prilike dozvoljavale sjetvu. Očekuje se prilična žetva, koja je u punom jeku, a vrieme je sada dobro toplo, te će mnogo olakšati vršidbu.

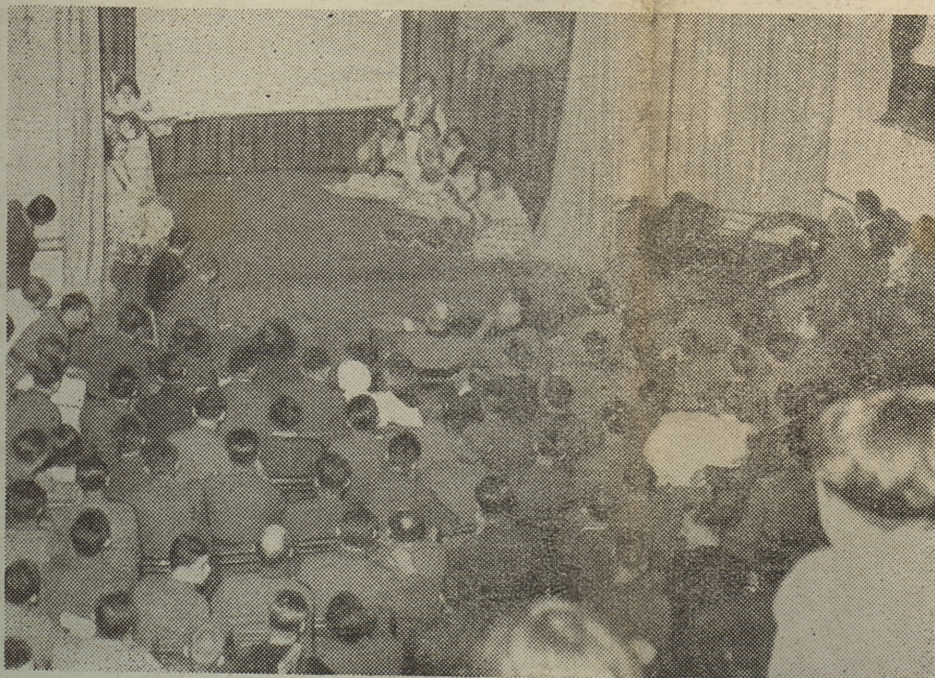
Kukuruz, krumpir, grah i ostali usjevi su takodjer za sada u dobrom izgledu. Kukuruzi u Posavini su proljetos stradali od crva, ali ipak presijavanjem zemljišta, koja su seljaci morali vršiti, pa ako bude dobra i pogodna jesen, te ako ne bude vremenskih neprilika očekuje se prilična jesenja žetva-berba.

Sisak. Stanje usjeva je ove godine prilično. Vrieme je veoma pogodovalo. Žetva je u punom jeku, tako da su radovi na polju veoma veliki. Žito se vrši i sa istim se postupa prema postojećim propisima. Kako je ove godine zasadjeno sve raspoloživo zemljište, koje je bilo sposobno za obradu i rodilo je dobro. I ostali usjevi, koji još nisu dozreli, imaju veoma povoljan izgled.

LUDINA. Žetva u Moslavini je u punom toku. Ječam je već pokošen i ovršen, a sada se žanje pšenica. U svim predjelima pšenica je vrlo dobro poniela, a osim toga kakvoća je vrlo dobra. Zrno pšenice je krupno i zdravo. Žeteoci i kosci marljivo rade oko žetve, pa spremaju sve za vršitbu. Na odredjenim mjestima zuje vršaći strojevi. Kukuruz se dobro razvija. Ostali usjevi takodjer dobro napreduju, a osobito grah, krumpir i ostale okopavine. Prilično se razvija i cikorijina repa. Voće je dobro urodilo. Stanje vinograda je dosta dobro.

MOSTAR. Žetva ječma i pšenice u Mostaru i okolnim kotarevima približava se kraju. Urod ječma i pšenice općenito zadovoljava, te je bolji nego prošle godine. Zrna su jedra i puna. Kruh se već pravi od meljave novog ječma i pšenice. Kukuruzi se dobro razvijaju i već su izbacili plod. Kukuruzi obećavaju takodjer dobar urod. Vinogradi dobro napreduju, pa ako ne bude nepogoda, može se očekivati dobra berba. Duhani veoma liepo napreduju i obećavaju dobar urod.

PETRINJA. Uz ostale proizvoditelje žita pojavila se je ove godine i općina grada Petrinje, koja je zasijala velike površine svoga zemljišta pšenicom, raži i zobi. Ovih je dana s velikim uspjehom obavljena žetva ove pšenice uz sudjelovanje od oko 120 žetelica. Ove žetelice bile su plaćane s 10 kg žita u naravi na dan, pa su se rado odazvale na posao. Pšenica će se upotriebiti za Gradski obskrbni ured. Sjetva ove pšenice i ovakav njen uspjeh kod žetve imade se zahvaliti dobroj organizaciji gradskog načelnika g. Milana Kodrića. Za ovaj njegov rad najljepše su mu se zahvalile same žetelice, koje su od pšenice izplele žetveni vienac i predale ga njemu na dar. Tom zgodom na žetvi je bilo veoma veselo po starim hrvatskim običajima. Bilo je pjesme, narodnih kola, šale i smieha, jer je dobra žetva stvorila kod naroda i dobro razpoloženje.

Priredba se pozorno prati

Djakovo. U cielom kotaru Djakovo približava se žetva i vršidba kraju. Prinos se obćenito prosudjuje kao izvrstan, ne samo obzirom na količinu, već još više obzirom na kakvoću. — Narod je veoma zadovoljan i drage volje odstupa državi propisane količine.

Nova Gradiška. Žetva ječma na području ovoga kotara je dovršena, a žetva pšenice nalazi se u najvećem naponu. Vršidba je takodjer započela, a njeni posljedci zadovoljavaju. Točne prosječne doprinose još nije moguće utvrditi, pošto se vršidba nalazi u toku.

Prema izvještaju kotarskih agronoma i u ostalim kotarevima velike župe Livac-Zapolje započela je vršidba, koja daje izgleda na dobar doprinos od ovogodišnje žetve.

Banja Luka. Na području ove oblasti vršidba ječmena je dovršena, a prirod zadovoljava. Započela je vršidba pšenice, od koje se očekuje veoma dobar prinos. Vršidba će se moći svršiti na vrieme i bez smetnja, jer ima dostatno vršaćih garnitura i radne snage.

Teslić. Ovih je dana i u ovom području započela žetva pšenice. — Uzprkos hladnog i kišovitog vremena, koje je vladalo zadnjih dana, pšenica je dozrela i doniela dobar urod. Žetva raži je još u toku. I njen prirod zadovoljava.

Zlato s naših polja već je pokošeno i spremljeno, te je tako osigurana prehrana.

ZA NAŠE RADNIKE

Radnički domovi u Varaždinu podpuno su dovršeni. Ovih dana održat će se sastanak predstavnika radnika i oblasti, na kojem će se riešiti pitanje predaje ovih domova radnicima. U Varaždinu ima izradjenih 66 radničkih domova, od kojih je tekstilna tvornica Tivar izgradila 44, a država izgradila 22 doma. Domovi su izgradjeni na najljepšem predjelu grada i dobili su ime Radničko naselje Stjepana Radića. Ovi domovi imaju električnu razsvjetu, vodovod i kanalizaciju, te u podpunosti odgovaraju svim suvremenim potrebama.

U Mostaru je održana vrlo dobro posjećena skupština radnika i radnica tvornice duhana i duhanskog ureda, a prisustvovali su i ravnatelj tvornice Drago Grabovac i nadstojnik odjela Mijo Raić, koji se brinu za prehranu radništva, a prisustvovali su i dužnostnici HRS-a. Doneseni su važni zaključci s obzirom na prehranu, te odjeću i obuću radništva. Na koncu je skupljeno radništvo oduševljeno klicalo Poglavniku i Hrvatskoj, dokazujući time, kako je vjerno prvom radniku Poglavniku i domovini Hrvatskoj. — Radništvo je svjestno, da se učinilo i da će se učiniti sve, što se može učiniti za probitke hrvatskog radništva.

*

Hrvatsko radništvo i namješteničtvo pokazalo je visoku družtvovnu sviest time, što je vlastitom pobudom radilo preko vremena, a zaslužbinu toga rada pružalo kao pomoć potrebnima.

Tako su namještenici željezničke restauracije u Brodu na Savi zaključili polovicom listopada prošle godine, da će dnevno raditi jedan sat više, a zaslužbinu su namienili u dobrotvorne svrhe. Njih četrnaest skupilo je u vremenu od 15. listopada 1942. do 15. ožujka 1943. svotu od Kuna 40.213.—. Isto toliki iznos doprinio je istoj svrsi i zakupnik restauracije Ivan Šimunović.

Ovaj iznos od Kn. 80.426.— poslan je Predsjedničtvu vlade s molbom, da ono odredi, u koju se svrhu ima novac upotriebiti.

O ovome je bio obaviešten Poglavnik, koji je odlučio, da se ovaj doprinos upotriebi za pomoć obiteljima željezničara, poginulih u vršenju službe.

*

Podžupan velike župe Sana i Luka Ahmed Krunić posjetio je tvornicu duhana u Banja Luci te razgledao tvorničke družtvovno-zdravstvene ustanove. Podžupan se s pratnjom mogao uvjeriti, da je družtvovno-zdravstvena skrb za radnike ovog državnog poduzeća na zavidnoj visini i da sve najbolje funkcionira. Tvorničke prostorije su svietle, zračne i higijenske. Za podnevni odmor radnici imaju krasan perivoj, a objeduju u posebnim blagovaonicama. U tvorničkom prostoru imadu radnici kupalište i ambulantu s potrebnim brojem liečnika i zdravstvenih pomoćnika. Radnici imadu svoju vlastitu aprovizaciju, koja ih obskrbljuje uz odredjene ciene svim živežnim namirnicama, a imadu i svoju pekaru i mlin. Radnici dobivaju objed za svega 10 Kuna. U tvornici imadu radnici i malo gospodarstvo, koje sami obradjuju i obskrbljuju svoju kuhinju svim povrćem, ne samo ljeti nego i zimi. Uz sve ove pogodnosti radnici su dobro plaćeni, pa su tako u cielosti obskrbljeni i zadovoljno obavljaju svoju dužnost. Podžupan Krupić zadržao se skoro dva sata u razgovoru s radnicima i dužnostnicima HRS, zanimajući se za njihove želje i potrebe.

Svi su radnici izjavili svoje zadovoljstvo i najveću zahvalnost Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj naglasivši pri tome, da oni veselo i s pjesmom polaze na posao. Radnici su posebno naglasili, da uprava tvornice na čelu s ravnateljem Adalbertom Sigmundom izlazi ususret novim željama i potrebama, kolikogod je više moguće.

Ratni izvjestitelj u izvanrednoj prilici

BOSNA
od Kulina do Stjepana Kotromanića

Prvotna Bosna, koja je pred više od 1000 godina bila mala zemlja u porječju gornje Bosne i zapremala oko 1/5 kasnije Bosne, stala se već u XII. stoljeću širiti, odnosno vladari Bosne su zavladali i susjednim krajevima, ali su još dugo, u XIII. i XIV. stoljeću pod imenom Bosna razumievali samo onu staru, prvotnu Bosnu nešto malo proširenu. Tako je bosanski ban Kulin osim Bosnom vladao i Usorom i Solima, pokrajinama na sjeveru Bosne sve do Save, te na sjeverozapadu donjim i srednjim tokom Vrbasa, starim hrvatskim županama Plivom, Lukom, Uskopljem i Vrbanjom. Ban Kulin priznavao je vrhovnu vlast hrvatsko-ugarskih kraljeva, koji su po nasljednom pravu na Hrvatsku naskoro iza 1102. god., nakon 35 godina Bosnu, tada nazvanu Rama, priključili hrvatsko-ugarskoj državnoj zajednici. Bosna je bila otvorena prema Hrvatskoj, bez prirodnih granica, kao što je Drina prema Iztoku, otvorena u političkom i narodnom pogledu, pa nije bilo ništa neprirodna, da bude u državnoj zajednici s njom i da se teritorijalno širi prema njoj. Hrvatski vladari jednako su mogli gospodariti Bosnom kao i bosanski Hrvatskom, jer su i jedni i drugi bili — Hrvati. Ta banska je čast izključivo hrvatska, a prvi poznati bosanski ban Borić bio je Hrvat — katolik iz Slavonije, kao i Prijezda, Hrvat iz Kutjeva, koji je utemeljio slavnu bosansku dinastiju Kotromanića, iz koje je potekao kralj Tvrtko.

Nasljednici bana Kulina niesu htjeli priznati vrhovnu vlast hrvatsko-ugarskih kraljeva, koji su trajno nosili u svom vladarskom naslovu pored »kralj Hrvatske i Dalmacije« i »kralj Rame«, t. j. Bosne. Radi krivovjerja, patarenstva i nevjere bosanskih banova hrvatsko - ugarski kraljevi su vodili ratove protiv Bosne. Tako je Bela III. (IV.) prisilio na ovisnost o sebi bana Ninoslava god. 1244., te je u njegovoj prisutnosti Bela potvrdio bosanskom biskupu posjede u samoj Bosni (Vrhbosni), Solima, Usori i Donjim krajevima. Prema tome tada se Bosna jasno razlikuje od ostalih krajeva, koje su kasnije stekli bosanski banovi. Uslied ponovne nepokornosti bosanskog bana razdielio je Bela III. nekadašnje Kulinove zemlje na tri banovine, i to banovinu Bosnu, koja je obuhvaćala samu Bosnu i zemlje na gornjem Vrbasu, te banovine Usoru i banovinu Soli, što nam također potvrdjuje, da još nije bosansko ime prošireno na ove krajeve.

Krajem XIII. i početkom XIV. stoljeća vlada Bosnom slavna hrvatska porodica Šubića, iz koje je potekao slavom ovjenčan Nikola Šubić Zrinski. Tada je bio najznatnijim članom ove porodice hrvatski ban Pavao i sin mu Mladen. Pavao je Šubić bio jedna od najsnažnijih ličnosti u hrvatskoj poviesti, koji je u neku ruku u Primorskoj Hrvatskoj, tom središtu nekad samostalne i jake hrvatske države, obnovio takovu Hrvatsku i vladao kao samostalan vladar. God. 1299. nosi on naslov »ban Hrvatske i Dalmacije i gospodar Bosne«. Prema tome Bosna je u njegovoj vlasti, ona se nalazi u istoj državnoj zajednici s Primorskom Hrvatskom, kao što je to bilo već davno prije, tamo od doseljenja Hrvata, a osobito u IX. stoljeću za kneza Trpimira i u X. stoljeću za kralja Tomislava, kada je Hrvatska graničila s Bugarskom na Drini. — Ban Pavao Šubić, gospodar Bosne, postavio je svog sina Mladena za bana Bosne, što je on ostao punih 20 godina, do 1322. Sina Mladena je postavio banom zato, jer mu se nije htio pokoriti bosanski ban Stjepan Kotroman. Vojska bana Mladena vladala je sve do Drine. On se ponosno naziva »Mladen, ban Hrvata i Bošnjana, knez Zadra i princip Dalmacije«.

Iza smrti Mladena Šubića zavladao je Bosnom sin Stjepana Kotromana — Stjepan Kotromanić, koji je vladao sve do sredine XIV. stoljeća (do god. 1353.) On je imao u svojoj vlasti ne samo Bosnu, nego i sjeverne krajeve prema Savi — Usoru i Soli. Uplitao se u prilike u susjednoj Hrvatskoj, koja je za Šubića bila u zajednici s Bosnom, te je on pregnuo, da zamjeni Šubiće i zavlada susjednom Primorskom Hrvatskom, što će mu poći tim lakše za rukom, jer je tamo vladala nesloga medu pojedinim porodicama. Stjepan je zauzeo Krajinu, kraj uz Jadransku obalu južno od Cetine prema Neretvi s Makarskom i njeno zaledje s Imotskim, kao i tri stare hrvatske župe i mjesta Livno, Glamoč i Duvno (Tomislav-Grad). Od ovih triju župa učini t. zv. Zapadne strane ili Završje, koje je trajno došlo u sastav bosanske države, te se tako Bosna i dalje proširila na račun Primorske Hrvatske. Osim toga Stjepan je proširio svoju vlast na cielo porječje Neretve, na Hum, kasniju Hercegovinu, osim njenog iztočnog diela, kao i na obalu Jadrana od Neretve do Dubrovnika, koji je ostao izvan njegove vlasti, kao i poluotok Pelješac. Dobivši tako prostrane krajeve, kakvi do tada još nikad niesu bili pod bosanskim banovima, mogao se nazvati »Az ban Stipan, sin gospodina bana Stipana (t. j. Stjepana Kotromana), po milosti Božjoj gospodin vsim zemljam bosanskim i Soli i Usori i Dolnim Krajem i hlmske zemlje gospodin«. On dakle dobro znade, da je Bosna posebna teritorijalna jedinica, kao što su i drugi krajevi njegove zemlje: Usora, Soli, Donji Krajevi i Hum. Granica je njegovih zemalja išla Drinom, Savom do izpred Ukrine, te kao za bana Kulina, preko Vrbasa i Sane, zatim zapadno od Glamoča i iztočno od rieke Cetine na Jadran niže Omiša, Jadranom do Dubrovnika, ali bez njega, kao i otoka i Pelješca, od Dubrovnika put izvora Neretve tako, da je Gacka i Trebinje ostalo izvan njegove vlasti, pa na Drinu izpod Goražde.

A. Humski

ODJEK ustaške borbe u inozemstvu

U isto vrieme ustaše marljivo rade u inozemstvu. Unatoč težkih prilika oni rade i u demokratskoj Francuzkoj i Čehoslovačkoj. Kroz to čitavo vrieme hrvatski su ustaše u tim zemljama bili izvrgnuti najtežim progonima, osobito na poticaj beogradskih konzularnih vlasti. Desetci i desetci siromašnih hrvatskih radnika zato, jer su bili ustaše, jer su se borili za prava svoje domovine, nisu smjeli u ovim zemljama, koje su toliko govorile o čovječanskim pravima, uživati ni najosnovnija prava čovjeka, nisu mogli tu naći zaposlenje, nego su bili na surov način jednostavno iztjerani iz države. U mnogo prilika Srbima je u tim zemljama, pomoću tamošnjih vlasti bilo omogućeno, da preko svojih agenata nesmetano vrše i teroristička djela i napadaje na život i imovinu hrvatskih radnika. Vlasti su na te srbijanske terorističke napadaje samo šutile, a mnogi dopisi hrvatskih radnika iz ovih država svjedoče, da su vlasti ne samo znale za sve te srbske progone, nego su ih i odvojeno pomagale. Najbrojnije ustaške organizacije bile su u Sjevernoj Americi, pa je i tu često puta bio ustaški rad skopčan s vrlo velikim naporima. Srbi i tu preko svojih agenata pokušavaju u nekoliko navrata ometati rad ustaškog pokreta, no svjestni Hrvati su uviek odbili te napadaje i nastavili borbu za oslobodjenje. U Hrvatskoj su padale nove žrtve, bio je ubijen dr. Milan Šuflaj, obješeni su Rosić, Hranilović i Soldin i bezbroj drugih žrtava moralo je pasti i dati svoju krv kao žrtva satrapskog terora beogradskih vlastodržaca. Demokracije niemo gledaju sva ta zlodjela. Poznati srbski terorista i član famozne »Orjune« Berislav Andjelinović, brat tadašnjeg srbijanskog poslanika u Pragu, začetnik nekih ubijstava i ubojica hrvatskih rodoljuba je u to vrieme nesmetano šef srbskog novinskog ureda kod srbskog poslanstva u Parizu. Tadašnje demokrate nije nimalo smetalo, da u svojoj sredini na uglednom položaju imaju ubojicu hrvatskog nacionaliste Zovka. Kad je pak u Hrvatskoj ubijen masonski novinar Toni Šlegl, poznatog intimnog prijatelja Aleksandra Karadjordjevića, medjunarodno slobodno zidarstvo, koje je bilo medju ostalim i veza demokracija i Beograda izgubilo je u njemu snažnog suradnika i prijatelja. U isto vrieme demokratsko novinstvo donosi članke, u kojima se odobrava srbijanska diktatura, donosi izjave, kao na primjer onu Petra Živkovića, u kojoj je napao hrvatske ustaše i rekao, da sve viesti o nekim neredima u Jugoslaviji »imaju svoj izvor kod nekoliko veleizdajnika, koji kao emigranti nesumnjivo plaćeni sredstvima naših neprijatelja, tendencijozno zavaravaju dobronamjernu javnost na strani, želeći prilike kod nas predstaviti onako, kako bi odgovaralo izdajničkom njihovom planu«.

Kad je Živković 8. studenog 1931. provodio »izbore« u Jugoslaviji i kad je hrvatski narod ogromnim dijelom sustezao se od glasanja, Hrvati, nastanjeni u Belgiji, uputili su svjetskoj javnost sa svog sastanka u Seraingu prosvjed i poziv, u kojem takodjer mole Savez Naroda, »da u interesu mira na Balkanu i u svietu pozove kralja Srbije, da povuče čete sa područja hrvatskih povjestnih zemalja«. Medjutim kralj Srbije imao je u tom istom Savezu Naroda svoje prisne prijatelje i njima dakako ni na kraj pameti nije palo, da bi učinili išta da olakšaju strahoviti položaj Hrvata. Čak šta više mnoge francuske novine su tada osobito pod židovskim utjecajem pisale vrlo povoljne članke o Petru Živkoviću povodom njegovih »izbora« i donijele dakako krive posljedke s birališta, isto onako, kako će to učiniti i kasnije za vrieme ostalih izbora. S toga je bilo razumljivo, kad su izseljeni Hrvati, koji su oslobodilačkoj borbi za Nezavisnu Državu Hrvatsku dali svu tvarnu i moralnu pripomoć, energično prosvjedovali i osudjivali sve one, koji su pomagali Jugoslaviju i radili protiv Hrvata. Tako su na primjer 28. veljače iste godine Hrvati iz Buenos Airesa izdali rezoluciju, u kojoj su medju ostalim rekli: »Osudjujemo sve one, bilo države, bilo pojedince, koji na bilo koji način pomažu takozvane države SHS, danas Jugoslaviju, te na taj način produžuju hrvatsku golgotu«. Tako su naša braća u Americi energično u ime čitave potlačene Hrvatske osudile sudjelovanja stranih država i njihovo pomaganje u srbskom teroru protiv Hrvata.

Iza prvih eksperimenata diktature, nakon što je Beograd vidio da je vrlo snažna hrvatska reakcija i da je naročito jaka ustaška djelatnost, Aleksandar je vidio, da je promašio cilj. Živković nije mogao ukrotiti Hrvate i zato je morao otići. Na njegovo mjesto dolazi Marinković, a Beograd tada mora tražiti pomoć u inozemstvu, jer se našao u krizi političkoj i gospodarskoj. Uzprkos velike srbske promičbe i mnogih simpatija za Srbe na strani demokracija, saznalo je inozemstvo naročito preko ustaškog novinstva i ustaške promičbe za stanovite prilike u Jugoslaviji. Beograd je uviek zavaravao vanjski sviet i nastojao prikazati svoje predstavnike kao prave narodne predstavnike i izazvati uvjerenje, da su Hrvati zadovoljni s tom državom. Naročita je zasluga ustaškog Poglavnika, koji je u svakoj takvoj prilici preko svojih članaka i razprava te preko nekoliko knjiga na stranim jezicima upozoravao svjetsku javnost na pravo stanje u Jugoslaviji i raz-

Jutro na Drini

krinkavao sve beogradske podvale i smicalice. Mnogi i mnogi Poglavnikov članak, kojim je obavještavao stranu javnost bio je gorka pilula za vlastodržce u Beogradu.

*

Prilike se u Jugoslaviji sve više pogoršavaju. Diktatura svakim danom sve više bijesni, a svi očajnički pozivi američkih i ostalih izseljenih Hrvata na svjetsku javnost nisu mogli iznuditi nikakvu pripomoć strane javnosti zarobljenoj Hrvatskoj. Tako je došlo i do ljetnih mjeseci 1932. U listu »Ustaša« aludirajući na demokratsko brbljanje o miru, a povodom strahovitih progona u Hrvatskoj bile su objelodanjene ove rieči: »Lako je u slobodi pripoviedati mir. Nu mir hrvatskoga naroda u tamnici značio bi njegovu propast... Nož, revolver, bomba i pakleni stroj, to su idoli, koji imaju povratiti plodove njegove zemlje (misli se na hrvatskog seljaka i radnika), radniku kruh, a Hrvatskoj slobodu. To su argumenti, koji su jedini kadri osvjedočiti Europu, da i Hrvati imadu pravo na slobodu, na život.« Dogodjaji, koji su se zbili u Hrvatskoj tek nekoliko tjedana iza toga zaista su osvjedočili Europu, da se jedino najrevolucionarnijim sredstvima mogu pribaviti argumenti, kojima bi se potaklo Europu, pod vodstvom zapadnih demokracija, da razmisli o tome, imadu li Hrvati pravo na slobodu i život. Dogodjaji na Velebitu, veliko revolucionarno vrienje i djelatnost u Lici, Primorju, Sjevernoj Dalmaciji i ostaloj Hrvatskoj pročuli su se po čitavoj Europi i svietu. I zapadne demokracije konačno su bile primorane priznati težke prilike u Jugoslaviji, njihovo novinstvo je čak pisalo o velikim dogodjajima i o ustaškoj djelatnosti. Ti isti, koji su kumovali pri stvaranju te države, sada su morali uočiti svoju pogrješku i stidljivo pred svjetskim javnim mišljenjem priznati potežkoće u kojima se nalazi država i užasne prilike koje u njoj pod srbskom despocijom vladaju. Čak šta više pojedine demokratske novine, a naročito engleske donosile su i podrobne izvještaje o ustaškoj djelatnosti na Velebitu, o borbama, o velikom revolucionarnom raspoloženju hrvatskog naroda, priznavajući tako vrlo burno stanje u državi, koju su oni kroz čitavu njezinu prošlost pomagali. Tako je na primjer londonski list »The Times« pisao 8. listopada 1932. pod naslovom »Viesti o nemirima u Hrvatskoj. Djelatnost ustaša«:

»Posljednje viesti, koje smo dobili iz Zagreba obavješćuju nas o organizaciji i djelatnosti hrvatskih revolucionarnih trupa poznatih pod imenom ustaša, čija je djelatnost od dana do dana odvažnija i koja uživa podporu pučanstva. Ustaške su jedinice organizirane u manje odjele. Odjevene u podpune odore i oboružane modernim oružjem. Njihove su uniforme pravljene u inozemstvu, nu slične su uniformama redovitih vojski. Ustaše idu u manjim vodovima od sela do sela, gdje organiziraju svoje pristaše i vježbaju ih u pucanju, a zatim ih naglo nestane, kako su nenadano i došli. Do sukoba izmedju njih i oružnika došlo je kod Osijeka, kod Splita, u Lici, a i na nekim drugim mjestima«.

Naveli smo pisanje toga lista, da se vidi kako su englezke novine bile pod teretom dogadjaja primorane priznavati tu veliku revolucionarnu djelatnost, koja je potvrdila pisanje ustaškog novinstva, ogorčenog, jer se Europa uviek oglušavala — ponajviše zaslugom demokracija — na sve molbe hrvatskog naroda, da se stane na kraj srbskim tiranskim nasiljima vladavine. I drugi englezki listovi pisali su o ustaškoj djelatnosti. To pisanje ujedno i svjedoči poraz njihove misli i vjerovanja u jakost velikosrbske vlasti. Tako je medju ostalima u nedjelju 9. listopada 1932. list »Sunday Times« donio članak pod naslovom »Prevratni plan u Jugoslaviji«:

»Jugoslavenska vlast je odkrila u Lici i u sjevernoj Dalmaciji na široko zasnovan plan za naoružanje hrvatskog pučanstva i pripravu revolucije za sljedeće proljeće. Provedeno je 120 uhićenja, a državni tajnik Matković odpremljen je tamo s 1000 oružnike, da plieni oružje i provodi iztragu. Ustanovljeno je, da je velika količina oružja razdieljena medju pristaše bivše Pravaške Stranke. Kako je dokazano, organizirani su seljaci u regularne formacije sa častnicima i podčastnicima, a izvježbalo ih se i s njima održalo oružane vježbe«.

I taj list je tako priznao činjenicu, koja je bila prilično nezgodna za njihove beogradske miljenike. Ova obaviest izašla je u ovim englezkim novinama točno na isti dan dvije godine prije velikog dogodjaja 1934. I drugi su englezki listovi budućih dana jednako javljali o revolucionarnom vrienju i ustaškim podhvatima u Hrvatskoj. Zanimljivo je da je u jednom svom člančiću 10. listopada »Daily Telegraph« pod naslovom »Plan za prevrat u Jugoslaviji. Hrvati pripremaju ustanak.« Uzporedio Hrvatsku s Irskom. List zemlje, koja je kroz stoljeća ugnjetavala irski narod, a koji je u to vrieme već bio došao do najvećeg diela svoje slobode na većini svog narodnog područja, priznao sličnost sudbine Hrvatske i Irske. I Hrvatska i Irska bile su tako dobra pouka demokratskim političarima. Irska je već tada gotovo podpuno samostalna država, a Hrvatska, koju su oni na mirovnim ugovorima izručili na milost i nemilost Srbima, je u takvom revolucionarnom stanju da su se nad njim morali duboko zamisliti i beogradski saveznici u Londonu. Spomenuta viest u ovom potpunjem listu glasila je:

(Nastavit će se)

»Ustaša« viestnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. — Izdaje Glavni Ustaški Stan. — Ravnatelj: Mijo Bzik. — Urednik: Stanislav Polonijo, Zagreb, Berislavićeva ulica 10. — Uredništvo i uprava: Berislavićeva ulica 10. — Brzoglasi: Uredništvo: 79-00, Uprava: 64-06. — Čekovni račun br. 30.499. Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 4 Kune. — Predplata: mjesečno 16 Kuna, četvrtgodišnje 48 Kuna, polugodišnje 96 Kuna, godišnje 192 Kune. — Tisak Tiskare Ustaškog pokreta, Berislavićeva ulica 10. — Za tiskaru odgovara Viktor Smokvina, Zagreb, Medovićeva ulica 10. — Vlasnik Ustaški nakladni zavod.

